
Hatice Meryem
Sinek Kadar Kocam Olsun
Başımda Bulunsun
iletişim

HATİCE MERYEM 1968 Kasım'ında Istanbul'da doğdu. 9 Eylül Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü'nden mezun oldu. Üç buçuk yıl bir bankada çalıştı. 1994 yılında mesleğini bırakıp Londra'ya gitti. Orada temizlikçilik, çocuk bakıcılığı, ütücülük, gazete dağıtıcılığı gibi çeşitli işlerde çalıştı. 1996-2001 yılları arasında *Öküz* dergisinin Genel Yayın Koordinatörlüğü'nü yaptı. 1999 yılında *Varlık* dergisinin düzenlediği "Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülleri Yarışması"nda "Siftah" adlı öyküsü öykü dalında dikkate değer bulundu. 2000 yılında *Siftah* adlı öykü kitabı Varlık Yayınları'ndan çıktı. Öyküleri *Varlık* ve *E* dergisinde yayımlandı. Ayrıca fotoğrafçılıkla uğraşıyor.

İletişim Yayınları 853 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 118
ISBN 975-05-0089-X
© 2002 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2002, İstanbul (1000 adet)
2. BASKI 2002, İstanbul (500 adet)

EDİTÖR Tanıl Bora
KAPAK Utku Lomlu
KAPAK RESMİ Arthur Boyd, "Half-caste Child", 1957
KAPAK FİLMİ 4 Nokta Grafik
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Serap Yeğen
MONTAJ Şahin Eyilmez
BASKI ve CİLT Sena Ofset

İletişim Yayınları
Klodfarer Cad. İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34400 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Fax: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

HATİCE MERYEM

Sinek Kadar Kocam Olsun, Başımda Bulunsun

iletişim

Parlak gözlü, kıvırcık saçlı oğlan çocuğuna

İçindekiler

Ayyaşın Karısı 7
Apartman Kapıcısının Karısı 10
Tornacının Karısı 12
Cücenin Karısı 14
İmamın Karısı 16
Kuryenin Karısı 20
Marangozun Karısı 23
Gardiyanın Karısı 26
Kasabın Karısı 29
Genç Bir Adamın Karısı 30
İnce Ruhlu Bir Adamın Karısı 31
İşçinin Karısı 35
Avare Bir Adamın Karısı 37
Bir Adamın İkinci Karısı 47
Demiryolcunun Karısı 49
Tüccarın Karısı 53
Sünepenin Karısı 55

Emeklinin Karısı 56
Oburun Karısı 59
Lüzumsuz Adam'ın Karısı 62
Şoparın Karısı 65
İlkaşkın Karısı 69
Saz Âşığının Karısı 75
Kader Kurbanının Karısı 77
Yakışıklı Bir Adamın Karısı 79
Şairin Karısı 82
Yaşlı Adamın Karısı 87
Garibanın Karısı 89
Babanın Karısı 91
Oğulun Karısı 94

Ben bir ayyaşın karısı olsaydım eğer... yağmurlu bir gecede, pencerenin kenarındaki sandalyeye ilişmiş, oluklardan akan suların sesinden türlü nağmeler duyar ve Allahın belası kocamı beklerken kapı hızlı hızlı tokmaklanırdı.

"Komşu, sizin bey aşağıdaki parkta düşmüş kalmış..."

"Sağol komşu," derdim, "İyi ki haber ettin!"

Böyle olurdu benim de kaderim ne yapalım. Bursa Pazarı'ndan satın aldığım kaymayan cinsten başörtüsünü kafama geçirdiğim gibi atardım kendimi sokağa. Alışkın olduğumdan, ağır ağır, görmüş geçirmiş kadınlar gibi yürürdüm yağmurun altında; oysa gencecik ve güzel olurdum mesela, komşular acırdı bana, "Zavallının kaderi kötü!" derlerdi; hadi uydurayım, mesela Ayvalık Güzeli seçilmişim evlenmeden önce, bu da katmerlendirirdi acımı eşin dostun gözünde.

Sokak lambasının dibinden parkı seçmeye çalışan gözlerim sonunda bir bankın arkasına düşmüş rezil kocamı görürdü. Kış başı olmasına karşın, üzerinde tiril tiril bir gömlekle o bar senin bu meyhane benim dolaşan ayyaş koca-

mın kollarının altından tutup kaldırmaya çalışırken beddualar ederdim. Eteğim, yeleğim tozdan çamurdan lekelenir, yüzüm su içinde kalırken, o da beni yattığı yerden itelerdi:

"Git Sevda, git, bırak da biraz uyuyayım..."

Böyle söyleyince hemen olduğu yerde bırakıp onu, az önce kapımı yumruklayan komşumun evine yürürdüm, yine ağır ağır. Az sonra yağmurun altında komşuyla yanyana, şimdi biraz daha hızlı yürüyor olurduk; komşuya karşı telaş ediyormuş gibi görünmek gerektiğinden, hızlı hızlı. Kocamın mecalsiz kollarından birini komşunun, diğerini de benim omzuma koyar, başlardık sürüklemeye. Ayyaş kocamın baygın gözleri, benim yeşili artık boza çalan gözlerimi bulurdu birkaç defa yol boyunca; "Sevda!" derdi, "Efendim," derdim, "Sevda!" derdi yine, "Ne var.." derdim, o yine yalnız dertli dertli "Sevda!" derdi; ta ki onu holdeki kanepenin üzerine atana kadar. Bir kuru teşekkürle gönderdiğim komşu kapıdan çıkar çıkmaz şahlanır, üzerime yürür, yardımsever komşumuzun dostum olduğu üzerine çirkin mi çirkin iftiralar atmaya başlar, yoksa gecenin bu saatinde evimizde ne işi olacağını ağzından tükürükler saçarak sorar, eline geçirdiği her şeyi duvarlara çarparak ve bana defalarca orospu diyerek ve nihayet sırılsıklam üstü başıyla kanepenin üzerinde sızar kalırdı. İşte o vakit, evliliğimizin ilk zamanlarındaki gibi gardırobun alt çekmecesinden kuru ve ütülü iç çamaşırı çıkarıp, sızmış kocamın taş gibi ağırlaşan gövdesini, kenarını kızlığımda özene bezene işlediğim bembeyaz bir havluyla kurulayıp, ite kaka güçlükle giydirmeye çalışmazdım. Bırakırdım düştüğü yerde uyuyadursun. Sadece bir battaniye atardım üstüne. "Uyuyana kar yağar" derler, bunu düşünürdüm. Ve tam gecenin o saatinde cam kırıklarını temizlemek için elektrikli süpürgeyi açmaya yeltenmişken karşı dairedeki Adrina hanım açık kalmış sokak kapısından tertemiz bir koku gibi usulca süzülür gelirdi yanıma.

"İyi misin kızım?" derdi. Nedense ossaat süpürgenin hortumu elimden düşer, başlardım ağlamaya. Öteki kadınlar gibi "Boşa bu adamı, dön babaevine, daha gençliğin güzelliğin yerindeyken dön, ne kısmetlerin çıkar," demezdi Adrina hanım.

Evliliğinden, kocasını gencecik yaşta yitirip yapayalnız, bir başına kaldığından, kadın kısmının hem yüreğinin hem de yatağının boş kalmasının şeytanı dürteceğinden uzun uzun bahseder, sonunda:

"A kızım, sinek kadar kocan olsun, başında bulunsun; sinek kadar olsun ama olsun," der, nihayet çeker giderdi.

***Ben bir* apartman kapıcısının karısı olsaydım eğer...** her akşam sarımsaklı yemekler pişirir, tüm apartmanı kokuya boğardım. Üst katlarda yaşayan hanımların çoğu çalışan kadınlar olduğundan, iş dönüşü, karmakarışık çantalarından binbir zahmet bulup çıkardıkları anahtarı apartman kapısının kilidine soktukları ve evde yemek namına bir lokma olmadığını hatırladıkları anda sarımsak kokusu onları karşılasın isterdim. Ellerinde kollarında hâl kalmamış bu komşularıma acıdığımdan yapardım bunu. Sarımsak kokusuyla ayılsınlar, kendilerine gelsinler diye yapardım. Buzlukları kuzu budu ve dondurulmuş sebzeyle dolu olan bu komşularım niye yaşadıklarını, şu üç günlük dünyada bunca eziyeti ne demeye kendilerine reva gördüklerini bir anda kavrayabilsinler diye yapardım. Oysa onlar benim bu gayretimden habersiz, gözlerine melâike görünen kocaları ve çocukları için elden ayaktan düşüp, dizlerinden aşağısı uyuşuncaya kadar dondurulmuş yiyecekleri çözerler, masa kurarlar, masa toplarlar, kirlileri bulaşık makinelerine doldururlar, sabah işe giderken çalıştırdıkları çamaşır makinesinin kapa-

ğını açarlar, hiç şaşırmadan, hiç yadırgamadan kış donuyla yastık yüzünü, erkek çorabıyla sütyeni aynı leğene yığar, avuç içi kadar balkonlarına asarlardı ve bu koşuşturmanın sonunda kocalarının yanıbaşında uyurken oğlanın gömlek yakasındaki pişmiş kir ile gece yağmasından korktukları yağmur el ele verip albastıya dönerdi rüyalarında. Çok güvendikleri kocaları onları koruyamazdı bile.

Apartman kapısından girer girmez içeriyle dışarının farkını bir iyice fark etsinler diye pişirirdim bol sarımsaklı yemekleri. Birkaç diş sarımsak ikiye ayırır yakıcı kokusuyla hayatı, bunu bellesinler diye... 'Yemek pişirirken kadın da ocak başında yemekle beraber pişmelidir' lafını duysunlar isterdim. Bir akşam yollarını şaşırıp bodrum kata insinler, mis gibi pişirdiğim etli kabak dolmasından ikişer üçer indirsinler kurumuş midelerine, böyle düşünürdüm sık sık.

Ben bir tornacının karısı olsaydım eğer... yatak yorgan, yastık çarşaf demir kokardı, soğuk soğuk. Evliliğimizin ilk yıllarında bir türlü alışamazdım bu cevhere. Tornacı kocam her gece kor haline gelmiş demirleri bünyemin en serin bölgesinde soğutmaya kalkıştığından bir kısmım buharlaşırdı zamanla. İçimde bir yerler demir bağlardı ve demirle dostluğumuz özellikle ilk çocuğumuza hamileyken ben, ayyuka çıkardı.

Bir sabah daha gün doğmadan kaynanamla düşerdik yollara. Sosyal Sigortalar Hastanesi'ndeki kadın-doğumcunun kapısının önünde ben hafif bir baygınlık geçirirdim; bunu kaynanam söylemiş olurdu, aksi takdirde sıranın bize gelmesi için öğleden sonrayı beklemek zorunda kalırız, böyle söylemiş olurdu. Doktor beyden utandığımdan, ultrason denen aletin maşasını sürdürtmezdim karnıma; kaynanam da başıyla usulca desteklerdi benim bu akıllıca ve çok yerinde kararımı; "Ne lüzumu var elin adamına kıçını başını göstermenin" derdi çıkışta...

Doktor bey gözümün alt kapağını aşağı doğru şöyle bir

çekince her şeyi bir çırpıda anlamış olurdu; "Sizde demir eksikliği var!" Şaşırıp kalırdım. Bir tornacının karısında demir eksikliği mi olurmuş, böyle düşünürdüm. Çarşafları silkelememeyi ilk o zaman akıl ederdim işte. Kaynanama hiçbir şey söylemezdim. Çünkü muhakkak söyleyeceğim her şey üzerine onun benden daha çok söyleyecek birşeyleri vardır ve ben bu defa onun karışmasını istemezdim.

Tornacı kocamın uykusunda pulları arasından döktüğü, teriyle dışarı attığı birkaç gram demir tozunu hatırlardım mutlulukla, dönüş yolunda minibüsün en az sarsan koltuğunda. Asıl bundan sonra başlardı benim de hikâyem. Sabahları konu komşu laf etmesin, "Taze geline de bakın, ne çarşaf silkeliyor ne mendil!" demesinler diye, hurçtan çektiğim tertemiz bir çarşafı uzun uzun silkelerdim; ve üzerinde uyuduğumuz çarşaftan özenle sıyırdığım demir tozunu bir açgözlü gibi hemen yutmaz, değeri anlaşılmış birtakım tozlar gibi saklar, gün içerisinde gıdım gıdım tüketirdim onu. Demirle harmanlanan bütün erkekler gibi tornacı kocam da mert, dürüst, sağlam bir adam olacağından muhakkak, yıllar boyu göz yumardı bu gizli alışkanlığıma.

Ben bir cücenin karısı olsaydım eğer... ona vurgun olurdum muhakkak. Tüm dünyanın ikimize, ikimizin arasındaki o dışarıdan anlaşılması güç ilişkiye karşı olduğu duygusuna sebepsizce inanır; eksiklikleri seyrelten, görünmez hale getiren bu çok güçlü duyguyla yüceltirdim ruhumu.

Cüce kocamla akşam vakitlerinde başbaşa kaldığımızda varımız yoğumuz olan bu çok güçlü duygunun tesiriyle zamk gibi yapışırdık birbirimize. Sağlıklı bir pire gibi ak ve kara, iri ve ufak, yumuşak ve kaba nice yerlerime süründükten sonra, dünyanın o en saklı ve aynı zamanda en görünür yeri olan o depderin, o yaşam dolu, o kimsenin bizi bulamayacağı muhteşem deliğe girerdi bütün bedeniyle.

Uykumda, dağların derinliklerinde, madenlerin en uzak köşelerinde yaşayan cüce periler görürdüm. Cüce kocam, bu cüce perilerin ve cinlerin kralıymış meğer; orduları varmış, yaşadığı yeraltı madeni kıymetli taşlarla doluymuş. Ben de cüce kralımızın ordusunda görevli, namusuna düşkün bir subayın en küçük, en fettan kızıymışım. Yatıp kalkmadığım asker kalmamış orduda. Namlıymışım yani. Na-

mım bir gün yüce ve cüce efendimize kadar varmış; varmış da kendisi beni görmek istediğini ulaklar aracılığıyla bildirmiş. E sonrası malûm, bodur modur dememiş yumulmuşum. Sabah uyandığında yanında yorgunluktan bîtap halde uyuklayan elma yanaklı, beyaz etli bencağızı görünce:

"Tamam," demiş,

"Soyumu ancak yaşama böyle dört elle ve bedeniyle sarılan bir kadın sürdürebilir!"

Daha ben uyurken nikâhlanmışız meğer.

İşte sabahları keyifle, cıvıl cıvıl uyanırdım, bir cücenin karısı olsaydım eğer.

Ben bir imamın karısı olsaydım eğer... ve imam kocam yeryüzünde yaşayan diğer ölümlü imamlar gibi dünya işlerine bir parça olsun kıymet verseydi eğer, ben de diğer imam karılarına benzer gül gibi geçinir gider, şu üç günlük dünyanın tadını çıkarırdım; üstelik adım, ağızlarını tülbentlerinin ucuyla örterek fısıldaşan mahalle kadınları arasında "Bid'at Nurten"e çıkmaz, mahallenin ahlâktan yoksun çocukları arkamdan "yarım dünya koca elma" diye bağırarak alay etmezlerdi. Hoş, kadınlar bana taktıkları bu lakaptan bihaber olduğumu, çocuklar alaylarını ciddiye almadığımı düşünürlerdi. Ancak umursardım; üstelik üzülürdüm de.

Bazen caminin hemen yanındaki iki göz evimize doğru yürürken dünü ve bugünü aynı anda hisseder, hem dünü hem de bugünü aynı gözle bir süre seyreder, Allah'ın insanlara bahşettiği en büyük lüftun öncesiz ve sonrasız zaman olduğunu düşünürdüm... Yoksa nasıl dayanırdı insan, geçmişine ve geleceğine aynı anda kucak açsa... Geçmişine ve geleceğine aynı anda mukayyet olabilse... Yoksa nasıl daya-

nırdı bir kadın topu topu beş yıl içinde elli kiloyu birden alabildiğine... Yoksa nasıl inanırdı insan, bir kadının kocasını (Ya Râb! Affet beni!) Allah'ın şefkatinden kıskanabileceğine...

Kocam Allah katında kulların en hayırlısı, inançlıların en hakikisi olduğunu o'na anlatabilmek için geceleri uykusundan uyanıp, gündüzleri uykulu namazlar kılıp dua ederek geçirirdi tüm zamanını. Sofradan ölmeyecek kadar yemek yiyerek kalkan kocam günden güne zayıflar, en sonunda yalnızca günlük enerjisini alabileceği besinleri tercih eder, dolayısıyla sofrada pek az kalırdı. Uyanır uyanmaz, yıkanır paklanır, en temiz giysilerini giyer, o'na koşardı.

Sabah sabah, çocuklar da sağa sola dağılınca, yapayalnız kalırdım. Biraz etrafı toplar, atardım kendimi sokağa. Kapı önünde laflayan kadınlar beni görür görmez kendilerine çekidüzen verir, dağılmış başörtülerini derler toparlardı. Davetli olduğum eve varınca başıma toplanır, sohbeti açmamı beklerlerdi.

"Müslümanlık kıldan ince kılıçtan keskindir hanımlar!" diyerek konuşmaya başlayıp "Sapıklığa azgınlığa sakın ola düşmeyin!" diye bitirirken, benim için hazırlanmış sofrada ilk işim masanın üzerine dökülmüş ekmek kırıntılarını parmak ucumla toplayıp ağzıma atmak olurdu. Bir yandan lezzet küpü patatesli börekleri atıştırırken bir yandan da "Televizyon bid'at hanımlar, öyle televizyona bakıp durmayın saatlerce... Dua edin, namaz kılın!" derdim. "Namaz tülbentlerinizi satın alırken dikkatli olun! Bazı münafık ressamlar çiçeklerin tam ortasına artı işareti gibi bir şey çiziyor; görmüyoruz, fark etmiyoruz sanıyorlar, ancak farkındayız işte, siz de unutmayın, gizliden gizliye bize haç gösteriyorlar, bu tülbentlerle kılınan namaz bid'attır hanımlar, unutmayın!" Sonra dumanı tüten etli dolmaların buharını içime çeke çeke sıcak sıcak yerken devam ederdim: "Seccadelerinize çok

dikkat edin.. Çiçekli, dallı, güllü olmasın.. Göz, kadının en günahkâr organıdır.. Allah kadınlara gözü sınamak için vermiştir, bir düşünün bakalım, eline beline diline sahip ol demişler ama göz görmezse el de, bel de, dil de uslu durur değil mi hanımlar.. Aman gözünüze mukayyet olun, çiçeğe, böceğe, dala güle bir an takılsa gözünüz, bir an aklınız kaçsa ötelere, kaçar vallahi namazınız!"

Sonra kadınların en sevdiği vakit gelirdi. Bazısının, hatta çoğunun kocası bir günde birçok defa yatmak istermiş bu münasebetsiz kadınlarla, ne yapmaları Allah katında sevapmış, bunu sorarlardı mesela. Bazısının, hatta çoğunun kocası bu şirret kadınlar hayız halindeyken yaklaşıp arkadan bellerine sarılırlarmış, bu durumda ne yapsınlar da hem kocalarını üzmesinler hem de günaha girmeyip hatta sevap kazansınlar, bunu da sorarlardı mesela. Bir kısmı da "Hoca'nım kusura bakmayın ama kadın kadınayız işte..." diyerek kusurunu görmezden gelmemi yüzsüzce istedikten sonra, "Kocam avret yeri kıllarını kesmekte pek tembel, var mıdır acep bunun bir ölçüsü dinimizce!" dedikten sonra kızaran yüzümü fark eder, sonunda "Yoksa kocam imam efendiye mi sorsun!" diyerek kabahatinden dönmenin yolunu arardı. Böyle uygunsuz soruların ardı arkası kesilmez, bazen kendimden yaşça pek büyük kadınların bu densiz soruları karşısında ne diyeceğimi bilemez, sonunda imam kocamın huşu içinde verdiği cuma vaazlarından birini verir gibi başlardım anlatmaya: "Hanımlar, kocalarınız cennetiniz ve cehenneminizdir. Unutmayın ki hem cennetin ve hem de cehennemin kapılarında kocanız bekleyecek sizi! Kocanız uygun bulursa cennete aksi takdirde cehenneme gideceksiniz! Cennetlik kadınlardan olmak istiyorsanız doğurmak üzere bile olsanız kocanızın şehvetinden kaçınmamalısınız, ocak başında yemek pişiriyor olsanız bile kocanız sizi çağırdığında, bu çağrıya uymalısınız..."

Anlatır dururken için için kocamı düşünürdüm.
Hak'la haşır neşir.
Hak'la sarmaş dolaş.
Hak'ka benden yakın.

Ben bir kuryenin karısı olsaydım eğer... ayazın insanı dilim dilim doğradığı bir kış günü, şehrin en kalabalık meydanında, iki işlek cadde arasında bir tahta bankın kıyıcığına motorsikletini park eden; adeta güneşli güzel bir günde koca bir ceviz ağacının altındaki koyu gölgeliğe, hür bir adam sanarak kendini, kimseye aldırmadan, boylu boyunca uzanan kurye kocamın göreceği kısacık ve sıcacık düşün içerisinde olmak isterdim. Bu düşte güya o, bir devlet dairesinin kuru, miskin havasını soluyormuş gri, metal bacaklı bir masanın başında. Bir bardak demli çayın daha birkaç dakika önce buğusu yükseliyormuş floresan lambalara doğru; ancak kocam öylesine dalmış ki dosyalara, az önce fıkır fıkır bir genç kıza benzeyen çay geçen birkaç dakika içerisinde neşesini yitirmiş, canı sıkılmış, ölüme iyice yaklaşan bir ihtiyar gibi donuk halde duruyormuş masanın kıyıcığında.

Sağda solda birkaç masa daha varmış ve kocamınkine en yakın olanında çirkin, sarı saçlarını sabah yataktan kalkar kalkmaz sert spreyle dikleştiren, günboyu makyajını canlı tutmayı başarabilen, sandalyesini her defasında hışımla geri

iten ve ayağa kalkarken iri göğüslerinin kendisinden önce ayaklandığını gayet iyi bilen, eteğinin arka, ön, yan yırtmaçlarından etinin kaç santimini yalnızca erkeklere değil, etraftaki tüm nesnelere bahşettiğini bir uçak mühendisinin, bir kalp cerrahının hassasiyet ve sorumluluğuna benzer bir ciddiyetle hesaplayan, yaz kış teriyle karışan ağır parfüm kokusuyla erkeklerin hem midesini bulandıran ve hem de uyaran kadınlardan olduğunun gayet farkında olan ve işte şu en köşedeki demirbaş dolabın arkasında kocam tarafından pek yakında bir gün en güzel yerlerinin sıkıştırılacağını, hatta layıkıyla düzüleceğini sonuna kadar hak ettiğini düşünen bir kadın yaşıyormuş. Aslında düş bu ya, benmişim o kadın; ama aynı zamanda memur kocamın evdeki gözünün feri uçmuş, cildi pörsümüş, kıçı içine kaçmış, zayıf ve hastalıklı karısı da benmişim.

Her iki kadın olarak da biz, tozlu dosyalara gömülmüş, durup dinlenmeksizin evrakları tek tek paraflayan, yorulmak nedir bilmeden çalışan, çayını soğutacak kadar dalgın bu adamı seviyor olurmuşuz.

Dairedeki sarışın, ben ve o dalgın, ayartılmaya hazır adam için zaman ilerlemiş; dairenin pencerelerini rüzgâr dövmüş, ağaç dalları bile camlara vurmuş zaman hızla ilerlesin diye, Trakya'yı kar basmış, yalnız yaşayan birkaç yaşlı kadın soğuktan donarak ölmüş; sırf zaman hızla geçsin diye... Sonra bunlar bizim dairedeki radyonun hoparlöründen dağılan neşesiz bir spikerin sesi olmuş ve dünyadaki bu ani hareketliliğe bir anlam vermeye gerek duymayan, koskoca devletin bu daireyi sırf biz rahat rahat cilveleşebilelim diye tanzim ettiğine inanan bizler için, bir öğle tatilinde müdürün masası kasıklarımla öne öne itildiğinde zaman hakikaten geçmiş olurdu.

Sonunda kurye kocam, ayazın orta yerinde neredeyse bir rezillik yaşamak üzereyken, göğsünün üzerine bıraktığı tel-

sizden bile utanarak uyanırdı. Müraacat ettiği masabaşı işlerden birinden olumlu bir yanıt alacağına yorardı muhakkak düşünde gördüğü devlet dairesini; ancak sokak ortasında kendisinden bile utanmasına sebep olan bu sarışın kadını neye yoracağını bir türlü anlayamaz, motoruna atladığı gibi plazalara koşar, dağıtırdı evrakları bir bir...

Ben bir marangozun karısı olsaydım eğer... sırla, sabırla dolu bir hayatımız olurdu. Hızara vurmadıkça, çekiçle dövmedikçe, testereyle çekmedikçe sesi sedası duyulmayan ağaçlar kadar sırla kaplı.

Anası, kadınbaşına beni istemeye geldiği akşam incecik bir sesle kocam olacak adamın ilk sırrını üflerdi kulağıma. Hasan daha on beşindeyken ablasının belasına elini kana bulamış, Kastamonu Cezaevi'nde sekiz yıl yatmış ancak kaldığı sürece zaten mülayim olan kişiliği olgunlaşmış, üstelik kolunda marangozluk gibi altın değerinde bir bilezikle dışarıya çıkmıştı da beni görür görmez birlikte sürdürülecek mütevazı bir hayatın tüm sahneleri gözünün önünde belirmiş, boynu bükük halde annesinin karşısında ayakta durmuş ve Filiz'i, yani beni, istemesini söylemiş olurdu. Kadının bilmediği bir başka sır da koynumda duruyor olurdu mutfakta kahveleri pişirirken; Hasan'ın karlı bir günde yolda önüme çıkıp verdiği küçük bir tahta tavşan.

Kadın çekip gittikten sonra bizimkiler de hemen yatıp uyurdu. Yorganın altında, sabaha kadar tahta tavşanın boş

gibi duran tahta gözlerinden gözlerimi ayırmaz, onunla konuşurdum. Sabah annem durumdan haber verir vermez, tahta tavşanın öğütleri eşliğinde "N'olacak başka bir köye taşınırız biz de, uzak bir köye, kimseler bilmez Hasan'ın hapiste yattığını!" demiş olurdum gönül rahatlığıyla.

Talaş kokulu bahçemizde ilk yıl Hasan kapı gibi kapılar yapardı; çift kanatlı, uçtu uçacak. Kareli defterine kalemle, pergelle çizdiği göz göz dolaplar, sehpalar, çeyiz sandıkları birkaç günde, bahçede can bulur, sahiplerine kavuşurdu. Boş durmayı hiç sevmezdi Hasan'ım. Akşamları oturduğu yerde bir odunu evirir çevirir, söze nereden başlayacağını bilemeyen bir âşık gibi kıvranırdı bir müddet. Sonra çakısıyla başlardı orasından burasından yontmaya.

"Hasan, ne yapıyorsun!" desem, ağır akan ırmaklar gibi yanıt verirdi: "Sabret, birazdan görürsün!" Yastığın, minderin üzerinde uyuyakalır, sabahın kör ışığında testere sesiyle uyanırdım. Başucumda küçük bir hediye. El kadar bir keçi, kuyruğunu dikmiş havaya. İlk yıllar Hasan böyle oyuncaklar yapardı bana. Hepsi küçük, hepsi tahta, hepsi sevimli, hepsi el kadar oyuncaklar. Kulakları dimdik tavşanlar, dereden su içmeye eğilmiş gibi duran ceylanlar, uluyan kurtlar, şaha kalkmış küheylanlar... Hepsini camlı büfeye dizerdim. Büfenin bütün rafları dolup taştığında, Hasan'ın bunca oyuncağı benden başka birine hazırladığını anlardım sıkıntıyla. Tekerlekleri fırıl fırıl dönen arabası, üzerini simle parlattığı topacı, yeleleri orlondan tahta atı ve nihayet sallanan beşiği bile hazır olurdu. Ama o bir türlü gelmezdi. Neredeyse üç yıl geçer, oyuncaklar ve Hasan hâlâ doğacak çocuğumuzu bekliyor olurlardı. Bir türlü doğmayan çocuğumuzu. Biz de kalkar doktora giderdik. "Bir hafta cinsel perhiz yapın ve gelin!" derlerdi bize. Bir hafta sonra Hasan'ın ömrü billah saklamak zorunda kalacağı sırlardan birini daha duyardık doktorun ağzından. Hasan baltayı budağa vurmuş

da balta sıçramış erkekliğini paramparça etmiş gibi çıkardı doktorun yanından. Ben de içime, tuhaf yerlerime ansızın kıymıklar batmış gibi yürürdüm yanı sıra. Artık, Hasan el kadar oyuncaklar yapmayı keser, mahallenin çocuklarına tahta kılıç dağıtmayı bırakır, tüm çocuklara adeta küser, nihayet bir gece: "İstersen babanın evine dön Filiz, yeniden evlenirsin, çocuğun da olur hem!" derdi. "Yok," derdim, "Yok, ben bir yere gitmem, yanından ayrılmam, ne yapalım kadir mevlam böyle uygun görmüş, hem belli mi olur yaradanın işi, sen bakma doktora, nice doğuramayan kadın ansızın çatır çatır doğuruyor, nice..."

Hasan uyuduktan sonra kalkar, büfeye yanaşırdım korkarak. Tahta oyuncaklar gülüşüp eğleniyor olurlardı kendi aralarında. Uzun uzun seyrederdim onları. Hasan'ı görürdüm aynı gece düşümde. Elinde testeresiyle bir ormanda. Bir işaretiyle ağaçlar köklerini sevinçle çekiyorlar topraktan ve hızla ona koşuyorlar. Tahta çocuklar görürdüm Hasan'ın yanında yöresinde. Boy boy, dizi dizi tahta çocuklar. Gürgen çocuklar, meşe çocuklar, ceviz çocuklar, gül ağacından çocuklar, ıhlamur, kavak çocuklar...

Sonra Hasan da, ben de kaderin kuvvetinden haberdar insanlar gibi sessizliğe gömülürdük. Tanıdık tüm kadınlar yıllar süren bir çabaya girişirlerdi. Hamama götürüp bel çektirmeler, evliyalar şehri İstanbul'da türbe türbe dolaşmalar, adak adamalar, gül ekmeler, taş toplamalar... Bitmez tükenmez bu uğraşın sonunda ve herkes döl tutamadığıma kanaat getirdiğinde kocam yıllar içerisinde ağaçların sırlarına vakıf olmuş olurdu. Marangozlukta elinin hüneri dünyanın öbür ucuna uzandığında, bir odun gibi sağlam, bir budak kadar güvenilir olur çıkardım bende.

Ben bir gardiyanın karısı olsaydım eğer... özellikle kış sabahları erkenden uyanmaz, sobayı kıpkırmızı birkaç çırayla tutuşturmaz, çaydanlıkta fokurdayan suyun sesini duyar duymaz yorganı usulca aralayarak yanağına yanağımı değdirmez, akşam oraya buraya fırlattığı çorapların tersini düz etmez, on gündür giyilmekten sararan atletini, donunu, gömleğini, pantolonunu yıkamaz, bir sandalyenin üstüne intizam içinde hazırlamaz, annemin köyden gönderdiği yün yorganın altındaki sıcak havayı koklaya koklaya, kıçımı sağdan sola soldan sağa devire devire, tek gözümü aralayarak bir yabancıymış gibi seyrederdim kocamı. Üşüyen ellerini nefesiyle ısıtmaya çalışan ve çoraplarını arayan kocam olacak bu beceriksiz, bu zavallı adamın, önce kendisine hizmet etmeyen benim, sonra boğazlarını doyurmakla mükellef olduğunu gayet iyi bildiği evlatlarının, hangi deliğe girdiğini bir türlü anlayamadığı çoraplarının, kaderinin, hayatın taa anasını avradını sülalesini sikeceğini dişlerini sıka sıka söylediğini duyardım yine yorganın altında. Sokak kapısından dışarı başını uzatır uzatmaz, üst kattaki güzel

Serpil gece vardiyasından dönen kocasına hazırladığı yer sofrasının örtüsünü silkeler, birdenbire kafasına kafasına çarpan zeytin çekirdeklerinin ecdadı da kocamın azgınlığından payını alırdı.

Bütün bunlar kocamın hapishanede çıkan bir arbedede on arkadaşı ve ikinci müdürle beraber rehin alınmasına kadar sürerdi.

Güya hapishanedeki iki çete kapışmış, kendilerini engellemek isteyen gardiyanları da rehin almışlar, sonra başsavcı gelip çetelerden birisiyle görüşüp anlaşmış da bizimki de dahil hepsi salıverilmiş olurdu. O günlerin akşamında kocamda bir sıkıntı peydah olur, sağa sola dönenir durur, evin içerisinde sıkışmış kurt gibi başlardı dolanmaya.

"Ne var! N'oluyo!" der demez ben, dökülüverirdi o:

"Ya para karşılığı bizimle işbirliği yaparsın ya da temizleriz dediler!"

"Kim dedi!"

"Onlar.."

"Kim onlar!?"

"Çeteciler işte!!.."

Para deyince benim gardiyan, ortalık birden ışırdı gözüme. "İyi ya," derdim, "Al gitsin." Ben bunu der demez, bizim zavallı gardiyan bir aslan gibi kükremesin mi, ben ne diyor muşum, elin çetesinden para mı alınırmış, içeriye telefon, bıçak, tabanca sokmak isteyeceklermiş, hemen yarın sabah bir başka hapishaneye tayinini isteyecekmiş...

Bakardım ki vır vır konuşup duruyor, keserdim lafını, alttan alarak başlardım konuşmaya, midem de bulanırdı bu arada, bu sümsüğe yalvarmak gücüme giderdi...

"Tufan'ım, -Tufanmış adı- gel sözümü dinle, çoluğun çocuğun rızkına mani olma, hayat gaddar, bu kadar yufka yürekli olma yiğidim, dur sana bir kahve yapayım..."

İki kaşık kahveyi cezveye koyar koymaz mutfak kapısın-

dan içeriyi kolaçan ederdim ki ne göreyim, bizim sümsük çekyatın üzerine ağa gibi kurulmuş. Ben de tuvaletteki kırık aynada saçımdan durmadan kayan naylon örtüyü çekip alır, elimi yüzümü şöyle bir toparlardım. Fincan elimde odaya girişimi gören, taze gelin sanırdı beni. Kısa yoldan söyleyeyim, o gece bizim yün yorgan bile beni kötü kadınlardan sanırdı...

Ertesi sabah erkenden uyanıp evvelden yapmadığım her şeyi genç bir kız telaşıyla yaptığımı söylememe gerek bile yok. Arkasından maşrapayla bir su dökmediğim kalırdı. O, kondunun bahçe kapısından çıkarken edepsiz Serpil'e de öyle bir zılgıt basardım ki, mahalle sesime uyanırdı.

Aynı günün akşamı kocamın tayin istemediğini söyleyen sesi köydeki çayın çağıltısı gibi hoş gelirdi kulağıma. Ben de en cilveli sesimle, her gün mahalleyi muhtar gibi kollayan çelik tencere pazarlamacılarından beşli bir set almak istediğimi söylerdim; küçük oğlana bir tetris, büyük oğlana iyisinden bir kot pantolon, artık gelinlik yaşa varan kızın çeyizi için en kalitelisinden birkaç yumak dantel ipi. Sonunda o patlardı, bana da çarşıdan yünlüce iki çift çorap al hanım...

O zaman anlardım, çok yakında bakan olur bu adam...

Ben bir kasabın karısı olsaydım eğer... buzluktaki butları çok kıskanır ve yine muhakkak akşamları kasap kocamın kan, et, kemik ve ilik kokan bedeni narin bedenimin üzerine abandığında, acaba bir ineği mi düşlüyor şimdi, diye elimde olmadan düşünür ve her boy bıçak ile öldürmeyi düşlerdim onu, ev işlerinden çok yorulduğum zamanlar.

Ben, benden çok genç **bir adamın karısı** olsaydım eğer... gergin tenini severdim her şeyden çok. Henüz pırıltısı sönmemiş dudaklarını, ışıltısı kirpiklerini kamaştıran gözbebeklerini, kesmeyi hatırlatana dek unuttuğu tırnaklarını, cılız, erkekleşmeye yüz tutmuş, ayakta bedenini seyrederdim gözucuyla. Vücudu muhakkak kıvrak hareketlerle salınırdı; ben seyrederdim. Genç erkekleri hep benzettikleri üzre hızlı hızlı soluyup, soğuk soğuk terleyen aygırlara benzetmezdim onu; bir geyiğe, belki bir genç pınara... en çok genç bir yılana, pırıl pırıl derisinin onu hiçbir zaman bırakmayacağına inanan taptaze bir yılan gencine; kav nedir duymamış...

Zehrini her defasında çatallı dilinden korkmadan emdiğim bu yılan gencini evde beslediğimi bizi tanıyan, yolda gören herkes bilir, acır ve şöyle söylerlerdi arkamızdan: "Doğaya aykırı bu birliktelik!"

Oysa bilmedikleri, tanımadıkları bir şeydir doğa, buna inanırdım her gece, doğa yanıbaşımda, doğa tam da içimdeyken, doyasıya.

Ben ince **ruhlu bir adamın karısı olsaydım** eğer... muhtemelen ben de hâli, tavrı, duruşu, oturuşu pek narin, pek ince bir kadın olurdum. Karşılıklı inceliklerle geçen ömrümüzün bir vaktinde onulmaz bir hastalığa tutulurdum ve ömrüm bedbaht bir kadınınkine benzerdi ansızın.

Karısının adını her daim ağzından bal damlarcasına anan kocam, olsa olsa günün birinde verem benzeri ince bir hastalıktan mustarip düşeceğimi, elimde kenarı pembe gülle işlenmiş ipek bir mendile kan tükürüp, terbiyeli öksürüklerle hayata gözlerimi yumacağımı düşünürdü en fazla. Hatta o kadar ki o halde bile: "Burhan bey kahvenizi nasıl istersiniz," diye soracağıma şahadet getirirdi.

O, tuvalete yalnızca ellerimi sabunlamak için girdiğimi düşünür, asla ve kat'a büyük abdest yapmayacağım, bu aşağılık faaliyetle katiyen iştigal etmeyeceğim fikrine büyük bir sadakatle bağlı kalırdı. Tabii kabahatin çoğu bende olurdu; karşılaştığımız ve kalbimin kalbine çengelli iğneyle tutturulduğu o ilk günden ta bugüne kadar bir kere bile yanından kalkıp tuvalete gitmeyen, durmadan bağırsaklarını

sıkan, gitmek zorunda kalsa bile insan dışkısı değil de ne bileyim bir arının bal yapması gibi tertemiz, mis kokulu bir şey çıkardığıma artık her ikimizde de yer etmiş olan ortak inancı pekiştirmek için camları her daim açık tutarak havalandıran, türlü parfümlerle tuvaleti evin en nezih köşesi haline getiren ben olduğumdan, tabii olarak kabahat bende olurdu.

Tatlı dilli, güleryüzlü bir kadının asla başına gelmemesi gereken, üstelik bu yaşta -ellili yaşların başında olurdumen son hastalıktır basur. Bu yaşların makul hastalıkları olsa olsa hafif kalp çarpıntıları, hava değişimlerini kuvvetle hissettiren romatizma ya da bir türlü geçmek bilmeyen baş ağrılarıdır.

Neyse, bu mevzudan Burhan beye bahsetmez, lodosun kapıları zorladığı bir öğleden sonra, evde toz naftalin kalmadığını, Mısır Çarşısı'na kadar uzanacağımı, bir arzusu olup olmadığını sorardım; o da muhabbet kuşlarımızın yeminin azaldığını, Mısır Çarşısı'nda bunların en tazesinin bulunduğunu, zahmet olmazsa bir miktar almamı söyler, ben de sırtıma gül rengi yün şalımı alarak düşerdim yollara.

Burhan beyin, en sevdiği taş plakları evire çevire dinleyip iki kadeh rakısıyla demlendiği sıralarda varırdım Beyazıt'taki sahaflara. Kısa bir an bu sahaflarda bolca bulunan mübarek kitaplarla ilgileniyormuş gibi yaptıktan sonra sorardım:

"Evladım siz de şifalı bitkiler kitabı bulunur mu acaba.."

Meğer hemen önümde durumuş kitap; işte burda deyip gözümün önündeki kitabı bir çırpıda uzatırdı tezgâhtar genç. Utancımı gizlemek için olsa gerek, bir de hikâye kitabı satın alırdım hemen. Ziya Osman Saba'nın eski baskı Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi'ni.

Sonra, meydandaki büyük çınarın altında oturmuş Şifalı Bitkiler Kitabı'nın basur bölümünü meraklı garsondan, sağdaki soldaki meraklı bakışlardan gizlemeye çalışarak oku-

yan yaşlı bir kadın olurdum. Papatya çiçeği yazardı kitapta; bu derdin dermanı papatya çiçeğiymiş meğer. Bir küçük çay kaşığı kurutulmuş papatya çiçeğini bardağa koyunuz, üzerine sıcak su dökünüz, şeker ya da tatlandırıcı ekleyiniz, günde birkaç defa içiniz, sabahları aç karnına almanız tavsiye edilir, yaralar veya basur memeleri bu demlenmiş su ile yıkanır ve pansuman yapılır; aynen böyle yazıyor olurdu kitapta.

Birden kendimi iyi hissederdim; sırf 'siz' diye hitap ettiğinden kitabı kaleme alan zat. Nezaketle hitap mühim meseledir; yap, et, iç, dök, ekle diye emir verircesine yazılmış olaydı, belki de aksileşir yapmayıverirdim, bazen böyle bir huysuzluk da peydah olurdu bende.

Neyse, daha sonra Mahmutpaşa yokuşundan aşağı koşar adım Mısır Çarşısı'na iner, gerekli miktarlarda papatya çiçeği, toz naftalin ve kuş yemi alır, vapurda bol tarçınlı sıcak bir fincan salep içer, eve varırdım.

Burhan beyi evden çıkarken bıraktığım koltukta bulurdum. Pikabın iğnesi takılmış, şekerleme yapıyor olurdu. Birkaç hafta kitaptaki tarifi münasip şekilde uygulayıp hâlâ bir netice alamamanın üzüntüsüyle erirken ben, bir akşamüstü doğallıkla açılırdı Burhan bey:

"Munise hanımcım epeydir bir gariplik var bende üzerinize afiyet, büyük abdestimi yaparken, ayıptır söylemesi bir canım yanıyor ki..."

Gülmemek için kendimi bir sıkardım ki akla ziyan.

"Öyle mi," derdim, "Hay Allah, isterseniz bir hekime görünün Burhan beycim."

"Yok katiyen olmaz Munise hanım, ölsem de görünmem bir hekime, yok mudur başkaca bir çaresi acep.."

O vakit hızlıca komodinin alt çekmecesinde gizli bir evrakmışçasına duran kitabı alır, uzatırdım kendisine. Yanında durmaz, mutfağa koşup akşam yemeği için ağızda dağı-

lacak kıvamda yumuşacık bir sebzeyi tencereye koyar, 'Papatya çiçeği gerekiyormuş, yarın Mısır Çarşısı'na kadar uzanırız, hem vapurla geçer deniz havası da alırız' diyen sesini duyardım Burhan beyin. Ancak ne o an, ne ertesi gün vapur güvertesinin rüzgâr almayan tarafında çaylarımızı yudumlarken, ne de geçen sefer alışveriş ettiğim aktarın yüz metre berisindeki bir başka aktarın önünde, her seferinde dilimin ucuna geldiği halde yutkunup vazgeçtiğim kendi derdimi, nasıl olsa bundan sonra güzelim papatya çiçeğinin evimizden eksik olmayacağını bildiğimden anlatmazdım.

Ben bir işçinin karısı olsaydım eğer... iki yakamız bir araya gelmezdi bir türlü. Televizyonda, yılda birkaç defa polise karşı direniş eylemleriyle sokaklarının ekranda göründüğü bir mahallenin küçük, üflesen yıkılacak evlerinden birinde otururduk. O evlerde oturmak en azından bir çocuğunu, ihtimal oğlunu, faili meçhul denen kirli mecrada yitirmek demek olduğundan, keder dolu ama onurlu bir hayatımız olurdu. Daha iyi bir hayat için didinmeyenlerden olmadığımız için de haklı olmanın gizli keyfini iliklerimize kadar duyardık muhakkak. Geride, memlekette kalan yakın akrabalarımızın arada sırada gönderdikleri köy peyniri, tereyağı, bulgur, fasulye, kavurma da olmasa, tadını unutacağımız bu yiyeceklere hasret kalırdı çoluk çocuk.

Ortanca oğlan, bizden çok uzaklarda, bahçesinde ebruli hanımelilerin mis gibi koktuğu evlerde yaşayan mavi gözlü devlerden, mini minnacık kadınlardan bahsederdi; minibüs yolunun kenarına düşen bir evlek toprağımızda yeşermeye çalışan artık tozdan topraktan renkleri kaybolan bir iki kök patlıcan, domates, biberi toplarken ben eski bir leğene.

O tam, "Her şey yoluna girecek anacım," derken, bizim mavi gözlü dev bıyıklarını bura bura iğreti bahçe kapısını zorlardı gündüzün köründe; daha akşam yemeğini bile koymamışken küçük tüpün üzerine. Bir gariplik olduğunu şıp diye anlar, sorardım:

"N'oldu?!"

"Bizi işten çıkardılar!" derdi, kıyıda, hurdaların arasında unutulmuş plastik sandalyeye yığılırken.

Ben de domatesin, biberin, nanenin yanına bir bitki gibi bırakırdım kendimi. Bağırıp çağırsan kime ne; bilir, üzerinde diz kırdığım toprak gibi suskunlaşır, dudağımı alırdım dişlerimin arasına; yol Allah yol, yol Allah yol, et komazdım dudağımda. Bizim ortanca oğul o vakit ikimizin de yerine bir laf etmek için "Ben gidiyorum," derdi. Kocam da, ben de arkasından bakakalırdık; büyük oğlan gibi bu da yitip gidecek, bilir, bilir de taş gibi susar, gözgöze gelmemeye çalışırdık. Ve işte tam o vakit, yani ortanca oğlanın tırısa kalkan bir at gibi şahlanıp derin derin soluduğu, ayaklarıyla sırtını döver gibi hızlı hızlı uzaklaştığı vakit, yüreğim hayata karşı nefret, öfke ve küçümsemeyle dolar, bu dünyada yaşayan bütün karabahtlı ezilmişlerin yanında olurdum. Meğer ki hayat, 'mavigözlüdev' işçi kocam, ben ve çocuklarım, bir de bütün dünyanın karabahtlı ezilmişleri için sırt sırta oynanan hayatta ve ayakta kalabilme oyunuymuş bir tür; bunu bilir bunu söylerdim, bir işçinin karısı olsaydım eğer.

Avare bir adamın **karısı olsaydım** ben... Bir zamanlar bir kenar mahallede yaşayan üç genç kız olurduk biz. Şükran, Melek ve ben. Üçümüz de on üç on dört yaşlarında olurduk; üçümüzün de babaevinden bir an önce kurtulmak gerektiğine inancı sonsuz olurdu ve üçümüz de kardeşlerimizin donlarını çitilemekten, sarhoş babalarımızdan korkmaktan, analarımızın orlon çilelerini tutmaktan, kapı önlerini sulayıp süpürmekten bıkmış usanmış olurduk.

Şükran ve Melek bu çok yerinde inanç doğrultusunda ilkokul beşten sonra rahat rahat çeyiz hazırlayarak olası kısmetlerine davetiye çıkarmak için çok doğru bir karar verirlerdi. Okumamak! Annem zorlamasa, onlarla akşama kadar kapı önünde oturup beni bundan sonraki hayatıma bağlayacağından emin olduğum kilometrelerce yastık yorgan kenarı örerdim ben de.

Neyse, biz üçümüz üç oğlanla konuşuyor olurduk zaten. Üç pazarcı kardeş. Elti olacağız diye kıkırdaşır, oğlanların soyisimlerinin en fazla hangimizin ismiyle uyumlu olacağını uzun uzun konuşarak birbirimizi kışkırtır, başörtüleri-

mizi çenelerimizin altında sıktıktan sonra tutardık perşembe pazarının yolunu. Sadece perşembe pazarı değil, onlar pazar pazar dolanıyor ya, biz de her gün ip, yün, tığ, şiş arama ve maalesef bir türlü aradığımız rengi ya da numarayı bulamama, çorap, don, atlet alma bahaneleriyle bütün pazarları dolanırdık. Tezgâhlarına yaklaşınca içimizden biri müşteri gibi yaklaşır, geldiğimizi haber ederdi. Sonra onlar sırayla, tezgâhı birbirlerine emanet ederek gelirler, bir saatliğine başlardık pazarın içinde gezinmeye. Cemal, yani benimki, bazen pazarın ilerisindeki parka gitmeyi önerirdi; kısa yoldan reddederdim. Çünkü ben pazarda, el değmemiş bir hayvanın ormanda dolaştığı kadar rahat hissederdim kendimi. Omuzuma çarpan, ayağıma basan, kan ter içinde ne aradığını bilememenin sıkıntısıyla dolanan bu evli kadınlardan biri olabilmek umuduyla bir an önce, Cemal'in koluna daha bir sıkı sarılırdım.

Kocaları işten, evlatları okuldan dönmeden önce şu kuş gibi kabaklardan, şu lokum gibi tatlı soğanlardan alıp bir koşu tencereye yetiştirmek gerektiğine söz bir Allah bir dercesine inanan, oğlunun okuldaki arkadaşlarına özenmemesi için siyah renkte adidas taklidi bir eşofman altı bulabilmek umuduyla ayaklarına kara sular inen, yan komşusunun doğum yapan geliniyle torununa onların kendi gelinine getirdikleri gibi ucuzundan ve baştansavma bir hediye - dört yumak petrol mavisi yün- değil de has bir tülbentle, şeker pembesi bir zıbın almak için dönen dolanan, görümcesine bıraktığı beş yaşındaki kızının çok sevdiği can eriği turfanda olduğu için kilosunu ateş pahasına satan pazarcılarla cenk edercesine pazarlığa girişen bu kadınlarla omuz omuza temas ettiğim için kendimi şanslı sayardım.

Cemal'i kısa anlarla ama sık sık unuttuğum da olurdu; patateslerin sarısında, domateslerin kırmızısında, ıspanağın köklerinde, soğanın acısında, ayakkabıların topuklarında,

çantaların kulplarında, fermuarların, çamaşır mandallarının ve çengelli iğnelerin açılıp kapanmasında, don lastiklerinin uzayıp kısalmasında, pazarın uğultusunda, hırkaların düğme deliklerinde, çatalın dişinde, kaşığın sapında, dikiş iğnesinin deliğinde, toplu iğnenin başında hep Cemal'le birleşmemizi sağlayacak, sebep olacak bir sır saklı olduğunu bilir ve onu görebildiğim için şükrederdim Allah'a. Şükran ve Melek'in hallerinden kuşkuluydum; onlar ne bugün ne de yarın kocalarıyla kendilerini çıtçıt gibi, kopça gibi, mıknatısla demir gibi, güneş ile ay gibi, alt ile üst gibi, doğu ile batı gibi birleştirecek sırra erememişler, böyle bir sır olduğundan bile haberdar değilmişler gibi gelirdi bana. Cemal'imi askere uğurlarken ben, Şükran ve Melek park köşelerinde başka başka oğlanlarla ve kısa bir süre sonra kayınlarım olacak pazarcı oğlanlar da yine pazar tezgâhlarının arasında bambaşka kızlarla dolaşıp konuşuyor olurlardı.

Cemal askerdeyken bir gün gençten bir adam çıkagelirdi bize. Elinde on iki kırmızı gül. Anlatır dururdu; bir çenebaz, bir laf ebesi ki o kadar olur; güya beni görmüş beğenmiş, niyeti ciddiymiş, evlenmek istiyormuş, lahmacun işiyle uğraşıyormuş. Her fırsatta lafı evirip çevirip lahmacuna getirir, böylesi zor bir zamanda hiç de fena para kazanmadığından, zaten artık zamanın değiştiğinden dem vurur sonunda baklayı çıkarırdı ağzından; kızlar da çalışabiliyormuş, eğer karı koca çalışırsaymışız misler gibi geçinebilirmişiz, ve eğer Nur da çalışırsa... HAYIR ÇALIŞMAM! BENİM ADIM NUR! BÜTÜN KADINLAR GİBİ BENİM DE HAKKIM KOCAMIN GETİRECEĞİ KADARIYLA EVİMİ GEÇİNDİRMENİN DOYUMSUZ HAZZINI YAŞAMAK, VE SEN PİS LAHMACUNCU BENİ BUNDAN ALIKOYAMAYACAKSIN! diye geçirirdim içimden ama susardım; neyse ki bunca lafın sonunda bunun seyyar lahmacuncu olduğu anlaşıldığından ve zaten bu salak seyyardan başka herkes be-

nim Cemal'imin yavuklusu olduğumu bildiğinden çeker giderdi.

Cemal'e olanı biteni yazardım:

3 6 16 1 15 12 16,

5 26 172 6 17 122 12 211 5 1 1612 22 24 6 5 12.27 6 21 16 6 5 12 15 6 21 ...

İşte böyle harfleri rakamlarla yazıyorduk ki hem benim her daim sarhoş babam, hem onun her daim uyanık komutanları rastgeldiklerinde bir şaka mektubu sanılsın. Yani:

"Cemal'im,

Dün beni bir adam istedi. Vermediler. Lahmacuncu muymuş neymiş. On iki kırmızı gülle çıktı geldi... Annem çok kızdı ama okuldan ayrıldım, sevindin mi? Sen neler yapıyorsun. Biz iyiyiz Allah'a şükür. Seni bekliyoruz hepimiz. Bir an önce bitsin şu askerlik..."

Sonra ondan cevap gelirdi:

"Oraya gelince on iki kırmızı gülün sapını o lahmacuncunun götüne adam tutup sokturacam. Bilmiyor mu lan senin kimin malı olduğunu..."

Sevinçten uçardım.

Asker dönüşü Cemal en büyük ağabeyiyle istetirdi beni. Tehdidin kötü bir şey olduğunu bilir ama kocaevinin babaevinden bin kat rahat olacağına emin olduğumdan, annemi tehdit ederdim: "Vermezseniz bu evde bir çocuk doğururum!" Hemen yapardık düğünümüzü.

Annem çok ağlardı nedense. Ben kızardım, sanki evden cenaze çıkıyor gibi ne ağlıyorsun diye terslerdim düğün akşamı.

Aynı akşam düğün teranesi bittikten sonra Cemal rakıdan sızar kalırdı. Alırdı beni bir korku; gerdek gecesi uyuyakalan damadın yerine şeytan koşar gelir, gelinle birleşir; bunu adım gibi bildiğimden Cemal'i durmadan dürterdim. "Cemal, Cemal uyan, Cemal'im uyan, bak sen uyanmazsan

sıradağların ardından alacak kokusunu körpe etimin şeytan ve sen gözünü açana kadar düşürecek dölünü içime, uyan..."

Uyanmayınca sımsıkı sarılırdım leş gibi kokan vücuduna, çekerdim yorganı da üstümüze, sıkardım gözlerimi. Daha uyu uyuyabilirsen, yorganı üstümüzden çekmeler, kiralık gelinliğimi yırtmalar, taze kocamın yanında üstüme çıkıp tepinmeler... Bağırsan kimse duymaz. Susar, dişlerimi sıkardım; gitmeden kulağıma bir emanet bırakırdı onlar da, "Kalk kendini boz!"

Sabah Cemal'den önce uyandığım halde yerimden kıpırdamazdım. Kirpiklerimin arasından bakıyor olurdum, şaşkınlıktan ne yapacağını bilemeden uyandırırdı beni.

"Nur! Bu ne hal!?"

Yatağın ortasında doğrulup:

"Ne var ki.." derdim. "Sen koydun beni bu hale!"

"Yok ya!" derdi bu sefer göğsünü kabarta kabarta.

"Tabii" derken bakışlarımı döllenmiş karnıma diker, utanır gibi yapardım.

"Tadın damağımda kalmıştır, gel bakayım" der, çekerdi yorgunluktan bitkin vücudumu altına.

Bir zamanlar pazar kalabalıkları arasında kolkola dolaşırken ve o askerdeyken gördüğüm bütün kadınların kocalarının altında nasıl kıvrandıklarını düşünüp durmuş ve Cemalimle birleşeceğim an muhakkak arşa yükseleceğim fikrini bir çocuk gibi özene bezene, patiskalar, pamuklar içerisinde büyütmüş olurdum. Cemalimin altındayken, o çocuk birden yaşlanırdı.

Meğer sabah uykusunu çok severmiş Cemal; ağza alınmayacak küfürleri, akşama kadar kahvede okey oynayıp feneri birahanelerde, meyhanelerde arkadaşlarıyla söndürmeyi, karnı burnundaki karısına tekme tokat girişmeyi, dahası

çalışmamayı çok severmiş; anlardım geçen aylar içerisinde. Oysa tek dileğim herkesin kocası gibi iş güç sahibi, evine ekmek almayı unutmadan gelen bir Cemal'di.

Ben de onu cinlere havale ederdim. Mutfak tezgâhının altında biriktirmeye başlardım çöpleri, atmazdım. Kokusu evi sarardı. İyi yürekli cinler bana yardımcı olmaya karar verdiklerini karnımdaki altı buçuk aylık, eli yüzü oturmuş koskoca kızı düşürdüğüm ve arka bahçede daima bulaşık suyunu camdan fırlattığım yeri ellerimle kazıp gömmeye çalışırken söylerlerdi. Cemal, gece gece arka bahçeyi tırnaklarımla kazarken görünce beni, ite kaka eve sokardı. Çocuğumuzu düşürdüğümü söylediğimde "Oğlan mıydı?" diye sorardı. İnadına, "Oğlandı!" derdim ben de. Bayağı üzülürdü.

Bir kundak bezine sardığım kızımın ölüsünü bütün mahallenin karıları görür, korkar, tövbe çekerlerdi de Cemalim merak bile etmezdi niyeyse. Ertesi gün sabah vakti otoyolun kenarındaki mezarlığa kadar hiç konuşmadan gider, küçük bir çukura gömerdik onu. O günden sonraki birkaç akşam arkadaşlarının yanına gitmezdi Cemal. Söylediğine göre günlerdir kendi kendime konuşuyor olurdum. İşte iyi kalpli cinler o vakit iş başı yaparlardı. İyi kalpli olmalarında benim payım büyük olurdu; eğer başına bir felaket gelmesini isteseydim kötü kalpli, inatçı, asla imana gelmez olanlarından gelirdi; oysa ben sadece ders almasını isterdim Cemal'in, biraz imana gelmesini, biraz işe güce sarılmasını, pazara tezgâhının başına gitmesini, eskisi gibi. Gece uyurken derlerdi ki bana bu iyi kalpli olanları:

"Yatağına avuç avuç kurt doldur, biz sana tezgâhın altında hazır ettik, sonra sen de yanına uzan." Avuçlarımda bıcır bıcır eden kurtları kurtarıcımmış gibi sevgiyle bırakırdım kocamın göğsüne ve hemen dolanır usulsa bırakırdım kendimi yatağa. Az biraz sonra yüzünde yürüyenlerden huylanıp uyandığında bağırıp çağırmaya başlardı.

"Nur uyan, uyan, bak etraf kurt kaynıyor, nerden çıktı bu pislik hayvanlar!!"

Çok derin uykulardaymışım, Cemal'in sesini çok zor duymuşum gibi, gözlerimi kanuykudan açamıyormuş gibi zorbela uyanırdım; bakardım kurt murt yok ortalıkta. Tertemiz çarşaflar, sakız gibi kaynattığım yastık yüzleri, yalnız Cemal'in birkaç kara kılı düşmüş, hepsi o.

"Aman be Cemal ne kurdu, varsa da Allah'ın kurdu işte, elinle it onu, düşsün aşağı.." derdim. Ben böyle konuşurken mübarek hayvancıklardan birinin çıplak kolumun üzerinde sevinçle kıvrılıp durduğunu görürdüm.

"Bak Nur bak, kolunda da var görmüyor musun!" derdi o.

"Yok canım," dedikten sonra kaynaşan kurtları iğrenerek sağa sola iten Cemal'i kısacık bir an seyreder, o an iyi kalplilere hayır duaları etmeye başlardım. Sabah erkenden pazara gider, bütün gün çalışır diye düşünürdüm. Sonra, hiç ilgilenmezsem huylanır diye kapının arkasından süpürgeyi kapar, mübarek hayvanları incitmeden başlardım süpürmeye; sanki onlar yokmuş da ben Cemal'i rahatlatmak için yapıyormuşum gibi havalara doğru savururdum süpürgeyi. Sonunda:

"Cemal'im sen huylandın galiba, bismillah de yat hadi" der, yatağın her zaman yattığım tarafına uzanırdım. Tam uyumak üzereyken iyi kalpliler beni uyarırdı: "Kalk ortalığı sil süpür!"

Kıyıda köşede kalmış kurtları tek tek saygıyla toplar, pencereden karanlığa doğru kanatlanacak birer iyilik meleği gibi bırakırdım. Köşelere kuru ot koyardım. Sabaha doğru uyuyakalır, rüyamda düşük yaptığım altı buçuk aylık, eli yüzü oturmuş kızımla karşılıklı bağdaş kurmuş oturmuş öyle bir gülüyor olurduk ki!

Cemal, iyi kalplilerin kendisini korkuttuğu bu olaydan sonra da zerre değişmezdi. İşte tam o ara annem her za-

manki boşboğazlığıyla çalışabileceğimi, evleneli iki yıl geçtiğini, gençken, gücüm yerindeyken evlere temizliğe gidebileceğimi, toz bezinin elime yapışmayacağını, Cemal'den artık umudumu kesmem gerektiğini, tamam onun evinde karnımı doyuruyor olmamın hiçbir sakıncası olmadığını, -gücenmeyeymişim ama- hiç değilse haftada bir gün temizliğe gitseymişim haftalık pazar paramı çıkarabileceğimi anlatır dururdu.

"Tamam anne tamam, kes, bu hamile halimle çalışmam mümkün değil herhalde" diyerek keserdim lafını, yoksa günlerce konuşurdu akılsız kadın. Annem bu sefer sinirlenirdi nedense. Bu çocuktan derhal kurtulmalıymışım, gençmişim ya, çocuk yapmadan bu Cemal'i bırakırsam yeniden evlenebilirmişim, çocuklu kadını kimse almazmış. Kadının derdine bak! Karnımdaki yavruyu boğazlayıp başka adama varmalıymışım. Anneme, onun içine şeytan girdiğini, yoksa böyle konuşamayacağını, Cemal'imin yeniden hamile kaldığımı bilmediğini, öğrenir öğrenmez çalışmaya başlayacağına inandığımı söylerdim; o da benim delirdiğimi, bundan sonra annesi olmadığını bilmemi söyleyip vurup kapıyı giderdi.

Hamileliğim boyunca aç kalırdım ben. Allah'a sığınmam o ara olurdu işte. Sabahtan akşama dua edip namaz kılardım. Böyle yapınca konu komşu ilk zamanlar yemek getirir ama sonra onun da arkası kesilirdi. Cemal artık eve uğramaz olurdu. Komşu kadınlar Cemal'in başka kadınlarla gezdiğini kocalarının gördüğünü, başka şehirlerde başka kadınlarla da nikâh yaptığını, onlardan çoluk çocuk sahibi olduğunu anlatır dururlardı. Ben de karnım burnumda atardım kendimi sokağa. Evin aşağısındaki otoyol gişelerinin yanında oturmaya başlardım gün boyu. Makinalar otomatik olduğundan in cin top oynuyor olurdu gişelerde. Yukarı mahallelerden on yaşlarında birkaç oğlan yalnızca; su

satan, kâğıt helva satan. Oğlancıklar sabahtan akşama kadar ağzına bir lokma girmeyen ve bir süre sonra karnı iyice şişmeye başlayan dilenci kılıklı bu kadına acıdıklarından yanlarında getirdikleri azıklarını paylaşmaya başlarlardı. Bazen kâğıt helva bile verirlerdi, yani sermayeden. Bazen de yol kenarında arabalarıyla durup dişlenmiş bir elmanın kalanını, yarısı yenmiş bir simidi uzatırdı gelip geçenler.

Bir seferinde Allah'tan korkmayan bir şerefsiz, bir lokma peynir vereceğini söyleyerek beni iğfal ederdi. Damarlarım çatlayana kadar bağırırdım; kimse duymazdı. Sonra bu şerefsiz gider arkadaşlarına da söylerdi; onlar da gelir, utanıyormuş, sıkılıyormuş gibi yaparak para teklif ederlerdi. Gece eve çağırırdım bazısını. İyi kalplilerle önceden sözleşmiş olurdum. Bir ikisi evden çıktıklarında kafalarından aşağı dökülen kaynar suyla haşlanırlardı bazen.

Gişelerde annemi görünce şaşırırdım bir gün; eve dönmem gerektiğini, bu dağın başında ölüp kalırsam elin alemin onun ve babamın yüzüne tüküreceğini anlatırdı uzun uzun; ben para kazandığımı duyduğunu anlardım bu kaltağın, "Git!" derdim, "Git burdan, bende para yok!" Göğsüme saklamış olurdum oysa. Doğumun yaklaştığı günlerde evden çıkmazdım. Sancılar başlayınca dişlerimi sıkar, dudaklarımı kanatırdım bağırmamak için ama civardan komşular yetişirdi hızır gibi. Herhalde iyi kalpliler haber vermiş olurdu. Kızımı çula çaputa sarar, bana çay çorba hazırlar, gece albasmasın diye yastığımın altına keskin bir bıçak bırakıp giderlerdi evlerine, çalışkan kocalarının koynuna. Kızım dört günlükken sapsarı kesilirdi. Komşu kadınlar:

"Bu çocuk su sarılığı olmuş, suya altın batırıp yıkayalım," derlerdi. Yıkardık. O gece sabaha karşı kaskatı kesilirdi kızım, nedense. "Soğuktandır" derdim koynumda tahta parçası gibi ağlamadan yatan kızıma; oysa yaz sonu olurdu. Lime lime olmuş çarşaflara dolardım bunu, düşerdim hasta-

nenin yollarına. Sıra beklemek gerekirdi, beklemezdim, orda bir çıngar çıkarırdım; para vermek lazım gelirdi, orda bir güzel ağlardım, sonunda kızımı yoğun bakıma sokarlar, bana da:

"Uzağa gitme, buralarda dolan, ara sıra gelip sütünü sağ, bebeğe verelim," derdi hemşireler. Hastane bahçesinde yatardım bir hafta. Etraftan görüp acıyanlar önüme para koymaya başlarlardı. Ben de koşup süt içer, sabahları sıcak simit yerdim; böylece bol bol süt verirdim kızıma. Arada gidip cam bir kavanozun içinde çırılçıplak yatan kızıma bakardım.

"Bundan sonra işimiz iş kızım" derdim ona, "Avare babandan kurtulduk, bundan sonra ikimiz de çok çalışacağız." Bu arada iyi kalplilere yalvarıp yakarırdım, kızımı bir an önce kafasına örümcek gibi yapışmış o acayip elektrikli şeylerden kurtarmaları için. Sonunda dileğim gerçekleşirdi; aynı getirdiğim gibi kaskatı verirlerdi kızımı kucağıma. Hastanenin böyle çocuklar için özel bir kısmı varmış, oraya getirip jimnastik yaptırmam gerekiyormuş, yoksa ölene kadar böyle kaskatı kalırmış.

Hastane bahçesinin kapısından çıkarken kucağımda tuttuğum kız yoğun bakıma bıraktığım kız olmazdı; aklı başında ve iyi kalpli bir genç kız gibi bakıyor olurdu bana. Bir ara minik bir gülücük yakalardım dudağında ve kirpiklerinin arasında bir sır. Sanki kaskatı kalmak ve annesinin kucağında şehrin her köşesinde önünde bir mendille oturmak istiyor olurdu.

Ben **bir adamın ikinci karısı olsaydım eğer...** her şeyden önce ilk karısını, o ilk kadını karalamamak gerektiğini adım gibi bilirdim; yine şunu da iyi bilirdim ki ömür boyu rakibem olacak olan o kadını kötüledikçe pis bir lekeyi çitiler gibi konu dallanıp budaklanacak, üstüne üstlük kocam olacak adam da durmadan 'acaba?' kuşkusuyla onu düşünecek.

Kocam ilk karısından yanıp yakılsa bile, "Öyle söyleme Cenap," derdim ona, -Cenapmış adı- "Kim ister çocuklarını ihmal etmeyi.. Hem kimbilir neden emzirmedi yavrucağı," diyerek hiç tanımadığım o kadına saygı duyduğumu belli eder; kocamın da yaptığı hayati bir hatadan dolayı içini kemiren kurdun başını ezdiğimi sanırdım. İlk evliliğinin yalnızca bir yazgı olduğuna inandırırdım onu; yoksa yaşadıklarına yalnızca kendi aklının sebep olduğunu yüzüne vurarak ezim ezim ezilmesine dayanamazdım.

"Cenap," derdim mesela, akşam rehaveti çökmüş, televizyonun karşısında uyuklarken, "Çok mu sevdin o kadını!!" Bu sorudan sonra dikkatle, bütün gün yeryüzünü anlamlı anlamsız seyreden gözlerim küçülür küçülür en alâsından

bir *zoom* gibi onun üzerinde yoğunlaşırdı. Eğer koltukta kıpraşır, dağılan yerlerini toplar, birkaç saniye düşünür ve hayır derse, o zaman değirmen taşı kadar bir köz düşerdi yüreciğime. Yok, yattığı yerde kıçını sağa sola devirerek kıpırdamaya bile lüzum görmeden, "Üff be Melek, ne diyorsun sen alla'şkına, bırak da kestireyim şuracıkta," der; bu lafları söylerken de birkaç cümleyi ağzında geveledığinden dolayı tam olarak duyamazsam; gerçek olduğunu, artık geçmişinin onu bugün, şimdi o kadar da etkilemediğine inanır, içim huzur içerisinde, "Hadi Cenap hadi, kalk da yatağımıza gidelim," diyerek yanına gider, orasını burasını dürterdim. O gece huzur içerisinde uyusa bile, bir ikinci kadına ertesi gecenin huzur garantisini kimse veremez tabii, bilirdim.

Ben bir demiryolcunun karısı olsaydım eğer... istasyon binasına bitişik kulübelerden birinde yaşıyor olurduk. Yaz boyunca gündüzleri kocam tek tük, vakitli vakitsiz uğrayan ve nerden gelip nereye gittiğini yalnızca kendisinin bildiği trenleri takip eder, birkaç yolcuya bilet keser, makas değiştirir, peron kapılarını açar kapardı. Yaz çok sıcak olurdu nedense, herhalde hikâye olsun diyedir. Günler sıcağın, ıssızlığın, sessizliğin içinde uzar, zaman el sürülecek kadar belirginleşirdi. Böyle uzayıp kullanışlı hale gelen zaman mevhumu, insanı ister istemez ayartıp işe yaramaz bir sürü şeyle meşgul ettirmeye yarar en çok. Mesela Cavit, -Cavitmiş kocamın adı- buharlı trenlere, çelik raylara tutkun bir adam olduğundan kimsenin bilmediği, duymadığı hikâyeler bilir anlatırdı akşamları, iğde kokulu çardakta kurduğum rakı sofrasının başında.

Bir cumhuriyet kadını olduğumdan dikkatle dinlerdim kocamın anlattıklarını. "Demiryolları bu ülke için çok ama çok önemli Perihan," derdi, -Perihan'mış benim de adım- / "Doğru Cavit!" / "Sen de bir şey söyle Perihan!" / "Ne diye-

yim Cavit, tabii ki önemli" / "Yüce Atatürk yurt gezisinde ilk trenle Malatya'ya gitmiştir Perihan!" / "Biliyorum Cavit," / "Sahi biliyor musun Perihan!" / "Tabii biliyorum Cavit, tabii!" / "Yaptığı konuşmada 'Demiryolları bir memleketin tüfekten, toptan daha mühim bir emniyet silahıdır, demiryolları Türk milletinin refah ve medeniyet yollarıdır!' demiştir Perihan!" / "Ne kadar doğru bir laf etmiş vallahi," / "Hele Sivas-Erzincan hattını teftiş ederken işçilerin 'Paşam yol yapamıyoruz, kazmayla bu taşlar kırılmıyor' demeleri üzerine.." / "Bir işçi günde bir mecidiye kadar taş kırıyorsa dahi, bu yol devam edecek! diye cevap ve talimat vermiştir değil mi Cavit." / "Doğru Perihan, dosdoğru! Ama ne demek bu laf!" / "Ne demek." / "Bunca emek, kararlılık ve azimle kurulan demiryolları son elli yıldır bilerek ve isteyerek geri bırakılmıştır demek" / "Evet!" / "Bak bunu iyi belle, çocuklara da bellet, okulda öğretmezler ama soyguncu otomobil tüccarlarının bu işte payı büyüktür!"

Bu son sözleri söylerken kimsenin bilmediği bir sırrı karısı ve çocuklarıyla paylaşan ve bununla gurur duyan bir adam olur çıkardı Cavit. İyice sarhoşlayıp sandalyesinde sızmadan önce karanlıkta saklambaç oynayan çocukları çağırır, iş güç için ayağa kalkmamam hususunda beni uyarır ve başlardı tuhaf hikâyelerine. Artık gerçek mi uydurma mı bilmeden dinlerdik.

1927'de demiryollarını yaygınlaştırmak için bir yarışma düzenlenmiş güya. Sirkeci'den kalkan banliyö trenlerinden biriyle yarışmak üzere üç sporcu yerlerini almış. Saat 5.30'muş. Sirkeci Garı'nda nöbetçi hareket memuru trenin hareket emrini vermiş ve tren uzun uzun düdük çalarak hareket etmiş. Aynı anda üç sporcu genç de yerlerinden yıldırım hızıyla fırlamışlar. Yenikapı, Samatya, Yedikule, Kazlıçeşme ve Zeytinburnu trenyolu istikametinde biriken halk "Yaşa! Bravo!" sesleriyle sporculara destek veriyormuş. So-

nunda birinci gelen atlet trenin Bakırköy'e varmasından yedi dakika sonra varabilmiş istasyona; fakat üçünün de boynuna devrin en üst makamı tarafından madalyaları takılmış. Sanki, Cavit, ya o trenin makinistiyniiş, ya o yarışmayı düzenleyen demiryolu makamında bir görevliymiş ya da hiç değilse güzergâhta biriken halk içerisindeymiş, olayı başından sonuna izlemiş gibi heyecanlanarak anlatırdı.

Bazı akşamlar da durup dururken kederlenir, sonra kederini katmerlendirecek acıklı hikâyeler anlatırdı. Demiryollarının yapımında, karın kışın soğuğunda yorgunluktan ölen demiryolu işçilerinden bahsederdi gözleri dolu dolu. Bir grup işçi Anadolu'da yaktıkları büyük ateşin başında zeytin, peynir, yumurta, soğan ve ekmek yedikten ve akşamüstüne doğru en son trenin geçtiğine emin olduktan sonra vagonetin üzerine aletleri süratle yüklemişler. Rampayı hızla inerken arkalarından gelen trenin tiz düdüğünden önce vagonetin raylara sürtünmesinden oluşan çelik sesinin tınısını duymuşlar en son... derken gözündeki yaşlar tıpır tıpır boşalırdı. Yavrusunun aç karnının gurultusunu bastırabilmek için kucağında bebesiyle kendisini koca trenin altına atan kadınlar ve onların isimlerinin verildiği istasyonlardan bahsederdi... Evsiz barksız iki arkadaşın yıllar boyu trenlerle tüm yurdu dolaşarak yaşadıklarından, tüm demiryolcuların bu ikiliyi tanıyıp onları sahiplendiklerinden...

Kocam bunca hikâyeyi istasyona düzenli olarak gelen ve demiryolcular tarafından çıkarılan dergilerden okur diye düşünürdüm. Her cumhuriyet kadını gibi okuyup bilgilenmek için aynı dergilere ben de göz atardım. En çok vefat edenler, nişanlananlar, evlenenler, yeni doğanlar... Bir de şiirler. Çoğu gar müdürü, hareket memuru, makasçı, makinist olanların gönderdiği duygu dolu şiirleri okurdum. Hemen hepsi çelik raylar üzerinde gidip gelen lokomotiflere âşık, hemen hepsi yaptığı işten memnun insanlardı şiirle-

rinden anladığım kadarıyla. Fazla da karıştırmazdım. Cavit, fazla yıpranmasını istemediğinden kapının arkasına üst üste yığardım. Yalnız tam kapının arkasına bırakırken bir şey takılırdı aklıma. Bunca aşka, bunca tutkuya bunca soğuk, bunca sıradan isimleri, dergilerin. Yepyeni, olmayacak adlar gelirdi aklıma vakitli vakitsiz trenler gibi... Eğer omuzumda siyah, yün bir şal varsa ve elimde de sıcak bir bardak çay, üstelik vakit akşama doğruysa şiirli adlar bulurdum: Kavaklı Peron, Uykulu İstasyon, Dalgın Makasçı, Işılışıl Tren, Rüzgârlı Lokomotif... Eğer mutfaktaysam, soğumaya yüz tutmuş bulaşık suyunu eski bir dert yüzünden ısıtıyorsam birkaç damla gözyaşıyla şöyle isimler gelirdi aklıma: Zalim Vagon, Ayrılıkyok İstasyonu, Yüreksöken Ray... Yok eğer, birkaç kilometre ötedeki istasyon şefinin Sivaslı karısı Nazife hanım misafirliğe gelmişse, o vakit aklımdan: Gönülden Gönüle Varan Tren, Yarkavuşturan Peron, Karlıdağları Aşan Tren, gibi isimler geçerdi. Yok Cavit'in romatizmaları sızlamıyor da kıpır kıpır dönüyorsa yatakta, o vakitlerde de çocukluğumdan kalma bir tekerleme gelir takılırdı aklıma: Tren Tren Öpsün Seni Zeki Müren.

Ben bir demiryolcunun karısı olsaydım eğer, rahmetli Atatürk'ün vagon penceresinden el salladığı o güzel, o iyi, o umutveren pozun aynısını çoluk çocuk, tek tek çektirmeyi, çerçeveletip oturma odasının duvarına asmayı isterdim en çok.

Sırf çocuklarım bir iyice eğlensinler diye; sırf camdan sarkmanın kötü bir şey olmadığını anlasınlar diye.

Ben bir tüccarın karısı olsaydım eğer... öğle güneşinin salonu ılıcak yaptığı saatlerde, bir radyo programının bir tür kuşu andıran cıvıl cıvıl sesli sunucusunu telefonla arar, 'ismini vermek istemeyen bir bayan' olduğumu söyler, -çünkü kocam tanınmış bir tüccar olduğuna göre kim olduğumu asla söyleyemez- eş dost sesimi tanımasın diye, tertemiz bir mendille telefon ahizesini örterek samimiyetle açılırdım. Yer yer duygulanarak, sesim titreyerek anlatırdım; kocamın gözünün paradan başka bir şey görmediğini ve çevremdeki herkesin, ama herkesin özellikle de bodrum katta oturan kapıcının kızının, benim hayatıma nasıl da imrenen gözlerle baktığını, yerimde olmak için her şeyi yapacağına inandığımı ve tabii olarak bundan gizli gizli korktuğumu... Tamam işte kocamın beni aldattığını açık açık söylerdim en sonunda, o şen şakrak sesli sunucu kıza. Dolabında bulduğum seks kasetlerinden de bahsederdim. O ne iğrenç şeylerdi yarabbim derdim; sunucu kızcağız "Kısa kesin lütfen!" demezdi, çünkü o iğrenç kasetlerin içindekiler herkesin ilgisini çekecek kadar iğrençtir. Hayvanlarla, hamile ka-

dınlarla, erkek erkeğe, kadın kadına ve işte utanarak söylüyorum, çocuklarla yapılan seks bile var bu kasetlerde, derdim beni radyolarının başında dinleyen milyonlara. İçimde hep bir umut olurdu; belki radyosunun başında yapayalnız, çaresiz, fakir ama onurlu genç bir adam titreyen sesimi duyar, dinler ve aslında benim ne kadar da dürüst, ne kadar da iyi, hanımefendi, ahlaklı ve ne kadar da sevgiye hasret zengin bir kadın olduğumu anlar ve bu tatlı sesli sunucu kızdan telefonumu alarak bana ulaşır diye. Bir tüccarın karısı olsaydım eğer, hem taşınabilir hem taşınamaz bir sürü dünya malım olsun isterdim. Elbet bir gün beni benden kırk yaş küçük bir kızla aldatacağı gün geldiğinde, şu yeryüzünde sevgisizliğin yerini doldurabilecek tek şey olan param olsun diye.

Ben bir sünepe adamın karısı olsaydım eğer... onu sünepelikten kurtarmak, tuttuğunu koparan, bastığı yeri titreten, sözü cemaat içinde dinlenen ve itibar edilen, güçlü, hiddetinden çocukların bile korktuğu, gölgesinden cümle sokak hayvanlarının kaçıştığı, komşu kadınların daha adını ağzına alır almaz gevşediği, akşamları eve dönüş saatine kahvede, meyhanede ya da birahanedeki arkadaşlarıyla birlikte karar veren, eve döndüğü kapıyı tekmelemesinden belli olan, sofrada çorba kaynar diye tası duvarlara fırlatan, ter kokuyorsun dediğimde burnumu koltukaltına bastıran, cesaretime kendim bile şaşırarak, korka korka "Bugün olmaz bey!" dediğimde "Senin ananı zikerim, dön lan arkanı!" diyen bir adama benzetmeye uğraşmazdım.

Varsın sesi, sözü cemaatte biraz usul çıksın, varsın gerine gerine yürümesin şu yeryüzünde, varsın komşu kadınlar pısırık, sünepe diye arkasından fısıldaşsınlar...

Ben bir emeklinin karısı olsaydım eğer... emekli olduğu günden beri kendini salondaki eşyalardan biri, dahası en kıymetlisi sanan kocamla başım belada olurdu. Sobanın borusu, pencerenin pervazı, çiçeğin saksısı, ampulün kordonu, çaydanlığın kulpu onun yeni dünyasının baş aktörleri olurdu. Masanın, sandalyenin karşısında uzun uzun oturur, dünyaca ünlü bir ressamın çok bilinen bir tablosunu resimden hiç anlamayan birinin ciddiyetiyle seyreder; ağır bir dertten mustaripmişçesine sigara üstüne sigara tellendirir, en sonunda: "Hanım, bu masanın bacakları yamuk, yarın bir usta çağıralım da düzeltsin," derdi.

Günleri, beğenmediği televizyon programları için titizlikle kaleme aldığı şikâyet dilekçeleri hazırlamakla geçer, aynı özenle giyinir kuşanır, postanenin yolunu tutardı; bazen de kestirmeden bir yetkiliyle görüşmek istediğini ısrarla söylediği telefonlar açardı radyo yahut televizyon kanallarına. Emekli olduğu gün kocamın bedenine atılan sıkıntı tohumu adeta gövdesinde yeşermiş, dal budak salmış yetişkin bir ağaç olurdu zamanla.

Fakat her nedense aynı adam, akşam olup da yatma zamanı geldiğinde birdenbire canlanır, genç bir delikanlının heyecanı pörsümüş bedenini sarardı. Dişlerini uzun uzun fırçalar, ağzına ferahlatıcı bir sprey püskürtür, ütülenmiş pijamalarını üzerine geçirdikten sonra yatağa uzanır, başlardı beklemeye. Her akşam aynı sıkıcı sahnelerin tekrar tekrar yaşandığını iyi bildiğimden ben de mutfakta, banyoda bitmez işlerim varmış gibi oyalanır dururdum. Bulaşık makinasından çıkardığım ışıl ışıl bardakları yeniden yıkar, banyodaki tertemiz havluları askılarından indirir, yerlerine yenilerini asardım. O, sabırla beklemeye devam ederdi.

En sonunda dayanamaz, uzanırdım yanına. Uyu artık uyuyabilirsen.. Elini, dedim ya, körpe bir delikanlının ataklığıyla, artık dokunulmasından haz almak bir yana, açıkçası hiç istemediğim, geçmişteki heybetli günleri üzerine artık kendi aralarında laflayan memelerime, neredeyse dışarı fırlamış mideme, kat kat pişmaniye gibi yumuşamış göbeğime, hatta göbeğimi sağa sola itip kasıklarıma, bütün bu eziyet yetmezmiş gibi oralarıma buralarıma sürtüp dururdu. Ben de bütün o, filmlerde izlediğim 'istemeyen kadınlar' gibi sırtımı dönerdim hemen. Sen misin sırtını dönen, bu sefer arkamdan dayanır, sanki küçük bir müdahale ile canlanıp kanatlanacak değnekçiğini sürter dururdu içine göçmüş kaba etlerime. Umduğu ilgiyi bulamayınca hoyratlaşır, bileğimden yakaladığı elimi, ölmeye yüz tutmuş varlığına götürür, okşatır okşatırdı. İşte o zaman acır, yorgun bedenimi güçlükle ondan yana çevirir, başlardım sahiden okşamaya.

Ama nereye kadar? Hayat yorgunu, yaşlı bir kadın nereye kadar okşayabilir kocasının varlığını? Avucumun içinde, kıvamını bulmaya çalışan ve bir çeşit hamura benzeyen varlık, uzun uğraşlarım sonucunda kocamın artık iyice daralan damarlarından süzülen birkaç damla kan ile bir parça canlanır, bu fırsatı vakti dolmadan değerlendirmeye çalışan ko-

cam bir babayiğidin heyecanı ile altına çekerdi beni. Bir iki itiş.. ve nihayet, küçük, kimsenin duymayacağı bir 'ıhh' sesi. İşte hepsi bu. Sonunda yanımda uzanmış kesik kesik soluyan, her an kalp krizi geçirebilecek, aynı anda huzur ve gurur içerisinde öte dünyaya göçebilecek kocama yastığımın altında hazır bulundurduğum taharet bezini sevgiyle uzatırdım.

Ben bir oburun karısı olsaydım eğer... büyük olasılıkla çocuklarımız da obur olurdu; hatta geçirdiği mide ameliyatından sonra kendi evinde yapayalnız yaşayamayacağına, oğlunun evinde kimseye sıkıntı vermeden bir köşecikte kıvrılıp uyuyabileceğine kanaat getiren ve son iki yıldır bizimle yaşayan kayınvalidem, askerden altı ay önce terhis olan ve iş bulana kadar bizimle kalmayı uygun gören kaynım, anne ve babamın asla göz yummayacağını bildiği kaçamakları sayemde yaşayabildiği için bana müteşekkir kalan daha on altısındaki kızkardeşim, geçen yıl kurban kesemediği için kendini günahkâr sayan ve apartman kapısında önümüze zebellah gibi dikilip satın almayı düşündüğü kurbanlık için borç para isteyen ve sevabını paylaşacağımızı söyleyecek kadar çiğleşen, birkaç gün sonra koskoca ineğin arka bahçede paramparça edilip bağırsaklarının, bir gün olsun çiçek ya da maydonoz, nane türünden faydalı otları ekmeyi aklına getirmediği el kadar toprak parçasına gömülmesine göz yummamızı doğallıkla -sevabını paylaşacağımız için- bekleyen kapıcımız Vahit efendi, İstanbul'un taşının toprağının

altın olduğu haberine kanarak ta İran'ın Tahran'ından alt katımıza göç eden ve geçinebilmek için karı koca bir yığın ek işte çalışmak zorunda kalan yüksek eğitimli komşularımız Tiryak çifti, alışveriş ettiğimiz marketin kasiyerleri, bizim hatta çalışan dolmuşların şoförleri, nihayet ve maalesef bize gelen misafirlerin tümü, tümü obur olurdu...

Obur kocamdan ve yaşayan tüm oburlardan kaçabilmek, iştahlı gözlerinden uzak kalabilmek için kendimi en güvenilir yer olduğuna inandığım mutfağa kilitlerdim.

Oburların en sevmediği yerdir çünkü mutfak. Haklıdırlar; çiğ otların, kanlı et parçalarının türlü işlemlere maruz kaldıktan sonra pişirilmesini izlemek, bilmek ne dayanılmazdır onlar için! Ne lüzumu var, verin öylece yesinler! Neyse...

Ben mutfakta, onları en az görme ihtimalinin olduğu bu yerde yaşardım gece gündüz. Hiç durmadan yemek pişirir ve pişirdiğim yemeğin içine kusmamak için dudaklarımı dişler, kanayan dudaklarımı iştahlarını kabartmamak için elimle örterdim.

İçeriden, yemek masasından, doğurduğum yavrularımın seslerini duyardım:

"Anne, bu ciğerler fazla pişmiş, kurumuşlar, biraz daha az pişir!"

Bazen anahtar deliğine eğilir, masanın yarısından fazlasını kaplayan obur kocamın semirmekten tanımsız bir şekle girmiş gövdesinden başka bir şey göremezdim; nadiren görüntüye ağzı ve çenesi girer, böylece en çok üç çiğnemeden sonra midesine yuvarladığı lokmaları bir bir sayar, sırasıyla çatalları, kaşıkları, porselen tabakları, masayı nasıl iştahla sindirdiğini görür, sonunda annesi ve kardeşiyle bir olup ellerinden kurtulmaya çalışırlarken babalarının, babaannelerinin, amcalarının kolundan budundan bir parçacık olsun dişlemek isteyen masum yavrularımı yemeye kalkıştıkların-

da, bu cehennemvari görüntüye dayanamaz; o anda sığınağımın kapısını sonuna kadar açar ve kendi ağırlığımın üç beş katı bir tencereyi önlerine fırlatırdım. Kocam mutluluk ve şükran duygularını açıkça ifade edebilmek için parmak kalınlığındaki kolumdan tutup kendisine çeker ve şöyle derdi:

"Öyle çok seviyorum ki seni tatlım, yiyebilirim..."

Lüzumsuz Adam'a, Sait Faik'e

Ben bir lüzumsuz adamın karısı olsaydım eğer... eski kadınların dediği gibi, üstüne fındık oturtulacak kadar yumuk yumuk elli, büyük memeli bir Yahudi kızı olurdum. Görenin bir daha, bir daha bakmak için kendisini zaptedemediği kızlardan hani, bilirsiniz. Yalnız bir kusurum olurdu benim de; gözümün tekinde tavukkarası denen lekeden olurdu. Bazen kapının önüne çıkar, elimde bir külâh çekirdek, çıtlata çıtlata gelen geçenle laflardım.

Daha on beşimde var yok olurdum ben bu lüzumsuz, bu hayta, bu işsiz güçsüz adamı pencereden gördüğümde. Kolunun altında daima bir mecmua taşıdığından herhalde, okuyan yazan birisi olduğunu bir çırpıda anlayıverirdim. Akşamüstü herkesin işte güçte olduğu saatlerde, kızgın kızgın, sanki bu sokaktan geçmeye mecbur kalmış gibi hızlı hızlı yürürdü; yalnız bu telaşlı adımların arasında kısa bir an pencereye bakmayı da ihmal etmezdi. Öylesine manasız, boş gözlerle bakardı ki bu anlarda, bir ara acaba polis mi yoksa bir dedektif mi diye şüpheye düşerdim.

Böylece her akşam, onun geçeceği saatte dillere destan

gerdanımı göğsümü açıkta bırakan ferah bir entariyi sırtıma geçirir, kurulurdum çift kanatlı pencerenin önüne. Başkaca zamanlarda elimi sürmediğim yırtığı söküğü mahir bir terzinin duruşuyla başlardım dikmeye. Ben bizim lüzumsuz adam için bunları yapıyorum ya, karşıdaki uyuz marangoz bütün bu telaşı kendisine sanmasın mı! Bir akşamüstü horozlanıp, *"Bana baksana, lop incir, bir daha buradan geçersen gözünü patlatırım senin!"* demesin mi.. Benim lüzumsuz adamım da bu talihsiz olaydan sonra bizim sokağın yolunu unutmasın mı...

İşte o vakit bende şafak atardı. Doğruca kahveci madama koşardım. Böyle, böyle derdim. Bir keyiflenirdi ki sorma gitsin. Kendisine devlet işi havale edilmiş gibi göğsü kabarır, "Merak etmeyesin!" derdi, bir de sıcak kapuçino içirirdi bana. Üç gün sonra, bacağımda çıkan birkaç kara tüyü ağzımda iyice yumuşattığım sakızla yolduktan sonra, en sevdiğim menekşe moru çiçekli entarimi geçirirdim sırtıma. Kapıyı bir daha geri dönmeyecekler gibi kapatır, pişmiş aşa su katmakta usta marangozun önünden salına salına, kıvırta kıvırta geçer, varırdım madamın kahvesine. Madam beni gözlerden uzak, arka taraftaki kendi odasına alırdı. Az sonra madamın işveli işveli, "Bonjur mösyö, komantelavu?" diyen sesini duyar duymaz başlardı kalbim yerinden oynamaya.

Beni görünce ne olacak, sevinecek mi, şaşkınlıktan küçük dilini mi yutacak, yoksa "Ne yaptın kız!" diyerek, beni evime mi yollayacak, tabii böyle yapacak, "Ben koskoca adamım, hem işim gücüm de yok, avare avare dolaşırım sokakları, kapımı yedi senedir çalan yok, hem param pulum da yok sana bakacak, gençliğin güzelliğin solar elimde üzülürüm a kız!" diyerek gerisin geri gönderecek beni eve.

Böyle olmazdı. Madamın kıpkırmızı renkli yumuşacık koltuğunun dili olsa da anlatsa. O, içeriye girer girmez ben üzerimde bir yaka iğnesi gibi iğreti taşıdığım aşkın insanı

utangaçlaştıran, hissileştiren, halsizleştiren hallerini bir kenara atar; şöyle bir sağa sola kıpırdanırdım olduğum yerde ve koca memelerim sanki tesadüfen vücuduma konuvermiş iki tombul kuş gibi başlarlardı çırpınmaya. Bir müddet ayakta kalınca, dayanamaz:

"Ne duruyorsunuz ayakta, gelsenize yanıma," derdim arsız arsız. O böyle körün gözü gibi susmaya devam ettikçe ben de durgunlaşır, bir kusur işlemiş bütün çocuklar gibi gözlerimi entarimin çiçeklerinden birine dikerdim; üç menekşe yaprağını kimbilir kaç defa saydıktan sonra nihayet "Kalk," derdi, *"Kalk şurdaki işkembeciye gidelim, kar gibi bembeyazdır, tertemizdir işkembesi, kâseleri de antika üstelik..."*

Bol limonlu çorbalarımızı ekşi ekşi içtikten sonra yanındaki kızı okula yazdıracak adamlar gibi birkaç adım önümden başlardı yürümeye. Yüksekkaldırım yokuşundan Karaköy'e kadar. Yalnız Eminönü'nden vapura binerken "Kız bak pişman olmayasın!" derdi; kestirmeden "Olmam, olmam!" derdim. Ada vapuru olduğunu ta adaya varıncaya kadar anlamazdım. Yaşlı, mübarek bir kadının elini öperken bundan sonra kocam olacağını umut ettiğim adamın neredeyse üç ay boyunca bir daha bu eve uğramayacağını da.

Kestirmeden söyleyeyim, böyle lüzumsuz adamın karısı olunur mu hiç, gençlik işte, okumuş yazmış adamdır, eli ekmek tutar, yalnız bir kadına ihtiyaç var zahir diye düşünmüştüm ben de. Meğer adam kendinden geçmiş.

Sanki üç ay değil de, üç günlüğüne Fatih'teki halamın yanına gitmişim gibi rahat dönerdim evime. Uyuz marangoz dahil sorup soruşturanım da çok olmazdı. Beni hevesle alır, nikâhı basar, marangozhanenin üst katına yerleştirirdi. Ben bu sefer karşı pencereden bakardım sokağa, yine çekirdek çıtlatır, yine laflardım gelen geçenle ve şükrederdim Tanrı'ya beni böylesine lüzumsuz bir adamın karısı olmaktan son anda kurtardığı için.

Ben bir şoparın karısı olsaydım eğer... güya babam bu şopara varmamı istememiş olurdu da, ben kaçmış olurdum. Ne babamdan utanmış, ne anamın tembihlerini dinlemiş, ossaat ossene hamile kalmış olurdum. Aralık ayının kar kış yaptığı bir gece sancılarım başlardı. Şopar kocam hevesle, heyecanla, korkuyla:

"Bedriye sözünden caymak yok ha, oğlan olursa babamın adını koyacağız," derdi. Sancıdan dudaklarımı ısıra ısıra:

"Tamam be, tamam be," derdim ben de.

Şafakla beraber içim de sökülürdü; kaynanam ve komşuları, annem ve komşuları, bir de benim komşularım, yani mahallenin bütün kadınları başıma toplaşmış olurdu. Kendi aralarında fısıltıyla konuşuyor, ağızlarını kapatarak gülüşüyor olurlardı.

Ben bütün içi boşalan kadınlar gibi merak ve sabırsızlıkla yavrumu kucağıma alacağım anı beklerdim.

Tertemiz, siyah benekli kırmızı uğur böceklerinin uçuştukları bir örtüye sarılı yavrum kucağıma verilince küçük dilimi yutacak gibi olurdum. O vakit kaynanam ve komşula-

rı, annem ve komşuları, bir de benim komşularım, yani mahallenin bütün kadınları başlarlardı hep beraber gülmeye. Kaynanam, "Bunca yılın ebesiyim böyle şey görmedim, maşallah maşallah, doğuştan er kişi bu çocuk," derdi keyifle.

Sonra kaynatam ve arkadaşları, babam ve arkadaşları, bir de benim şopar ve onun arkadaşları, yani mahallenin bütün herifleri de oğlanın şaşırtıcı derecede rahmetli Ayhan Işık'a benzediği konusunda hemfikir olurlardı. Kaynatamın canı bu işe bir parça sıkılsa da, büyük bir talihsizlik sonucu genç yaşta ölüveren ve hepimizin çok sevdiği rahmetli artiste bu kadar benzeyen torununun hayatlarına bir şans getireceğini, bu işte bir uğur olduğunu, adının pek tabii olarak Ayhan olması gerektiğini uluorta söylerdi.

Aylar geçtikçe Ayhan'ım daha bir benzerdi rahmetliye; ki aşağı, yukarı ve uzak mahallelerden kadınlar koşa koşa daha beşikte yatan yanık tenli, kare kaşlı, baygın bakışlı kuzumu görmeye gelirlerdi. Biz de, yani şopar kocam ve ben geceleri uyanıp uyanıp aval aval bakardık oğlancığın suratına.

Ayhan beş yaşından gün alınca şopar kocam bir akşam uyuz bir atla çıkagelirdi eve. Arka bahçedeki kurumuş ağaca bağlayana kadar sesimi çıkarmazdım. İçeri girer girmez başlardım kalaya, zaten kendi boğazımıza yetemiyorken bu at da neyin nesiymiş, bütün gün kahvenin tozunu toplamaktan bir ekmek parası bulmaya vakti mi kalıyormuş... Bağırır dururdum bir zaman. O susar, susar; sonunda lafı yapıştırırdı:

"Bedriye, biz Ayhan oğlumla beraber işe çıkacağız artık..."

Gözlerim dolu dolu olurdu. Ayhan'ım büyümüş de babasıyla işe çıkacakmış; bu fikir benim boğazıma bir sıkı yumruk, burnuma acı bir sızı olarak gelir yerleşirdi. Daha ne iş olduğunu bile sorup dinlemeden başlardım ağlamaya.

"Bedriye sussana," derdi şoparım, "Sus hadi Ayhan'ı korkutacaksın bak!"

"Tamam be, tamam be!" derdim burnumu çeke çeke.

Hem şopar kocam hem de Ayhan'ım kendilerine en çok yakışan işi bulmuşlar meğer. Belgrad Ormanları'nın yazın toz toprak, kışın yağmur çamur içindeki yollarında, Neşet Suyu civarında, barajın etrafında 'at turizmi' yapacaklarmış, -bu lafı o söylemiş olurdu- koca ormanın temiz havasını minik ciğerlerine çeke çeke Ayhan'ım iş güç sahibi olacakmış. İyi.

Onlar baba oğul at üstünde ekmek parası peşindelerken, ben pırlanta yüzlü ikiz kızlarımı doğurup konu komşuyu bir kez daha çatlatmışım. Yalnızca ikiz doğurduğumdan değil; hiç bağırmadan, yırtınmadan, -Ayhan'ımın doğumunda yeri göğü birbirine katmış olurdum- eli kolu sapasağlam, nurtopu gibi, ay parçası gibi bembeyaz iki kız doğuran karı görmemiştir alemi cihan o güne kadar; ondan çatlardı orta yerinden konu komşu.

Güya benim şopar daha delikanlıyken, sinemada seyrettiği Zerrin adında bir artiste vurgunmuş. Doğumdan önce tutturmuş kız olursa adını Zerrin koyalım diye. Ben de, "Olur" demişim. Eli ayağı düzgün olsun da ismi ne olursa olsun demişim, engin gönüllüymüşüm biraz. Neyse, benim şopar, ay gibi iki kızı bi koşu suyoluna gidip işer gibi rahatçacık doğurmamdan öyle bir gönenmiş ki, adeta beni mükâfatlandırmak istercesine doğru nüfus müdürlüğüne koşmuş; bizim âdette öyle hemen nüfusa koşulmazmış, birkaç ay beklenirmiş, öyle ya bebek yaşar mı ölür mü, boşuna resmi işlerle uğraşmayalım diye; ama benim şopar beni öyle ormanların aslan anası gibi ağırbaşlı doğum yaparken görünce sevinçten ne yapacağını şaşırıp kendisini nüfus müdürlüğüne atmış işte. Kime söylesem inanmaz; heceleyerek okuduğum isim hanelerinde Zerrinbir Yılmaz, Zerriniki Yılmaz yazan iki nüfus cüzdanına bakarken kaçırmışım birkaç damlayı küloduma.

Sonraları kulağıma çalınmış olurdu; meğer benim şopar bu Zerrin'i erotik filmde seyretmiş; meğer bu isim bir orospunun ismiymiş. Pek üzülmezdim doğrusu, dedim ya engin gönüllüymüşüm; böyle görmüş geçirmiş bir karının adını kızlarımıza verdiğimiz için onların da şansları açık olacak, buna inanırdım.

Ben ilkaşkımın karısı olsaydım eğer... Mahmutpaşa yokuşu, Tahtakale, Mercan, Beyazıt, Sultanhamam... İşte bayram arefelerinde mahşer yerine dönen bu yerler... İşte memleketin tüm hallerinin ve zamanlarının bir araya toplaştığı, anakucağı kadar rahat, sıcak, güven dolu bu sokaklarda turalamak olurdu işimiz en çok. Top top, renk renk, alaca bulaca kumaşların satıldığı mefruşatçıları dolaşmak, kalabalıkta güçlükle yürümeye çalışan hamallara yol açmak, bağını bahçesini gülle, kasımpatıyla, domatesle, biberle donatmak isteyen toprakseverlerin dükkân sahipleriyle ettikleri sohbetlere kulak kabartmak, -geçen seneki fideler pek cılızdı ama sonradan pek güzel oldular, bakalım bunlar nasıl, iyidir amca bunlar da iyidir, iyidir diyorsun ama geçen senekiler pek...- kapılarından benzin, terebentin kokusu taşan tülbentçi dükkânlarına iştahla dalan kadınları seyretmek için dolanır dururduk akşama kadar. İşportadan alacağı bayramlıkla yavrusunu sevindirmek telaşı içindeki babaları, sokak ortasında gözlerinden acı yaşlar dökerek pantolonunu çıkarmamak için çırpınan zavallı çocukların utancını,

anaların kararlılığını seyreder; belki de sokakta direnmeyi ilk buralarda öğrenen çocuklardan olduğumuza boş bir inançla inanır ve nedense sevinirdik.

İhtiyar kadınların Mahmutpaşa Yokuşu'nda nasıl da gencelip dirildiklerini, kamburlarının, varislerinin uçup gittiğini, cuma günleri sokak aralarında kalmış küçük camilerin kapılarından taşan ve uluorta Allah'a yakaran inançlı kalabalığı ölene dek muhafaza edebilmek için nakşederdik gözlerimize.

Akşam geç vakte kadar kalırdık bazen; dükkân sahiplerinin kepenk indirdiği, işportacıların derlenip toparlandığı, birkaç sondakikacının ayaküstü pazarlık ettikleri vakte kadar; o hüzünlü vakte kadar diyeyim ki ne denli sevdalı olduğumuz anlaşılsın birbirimize. O vakit yorgunluktan şişen ayaklarımız, heybetli Yeni Cami'nin gölgesinde kalakalmış Hidayet Cami'nin yanıbaşındaki çay bahçesine atardı bizi.

Başlardık gevezeliğe:

"Şu adam var ya, bak şu ceketini çarpa çarpa yürüyen; az önce üst sokaklardan birinde karısıyla atışmış besbelli, bunlar karı koca toptan don atlet almaya gelmişler buraya, yetmiş model bir renoları varmış, kadın bu akşam bir teyp kasedine 'Hanımlar, Mahmutpaşa'dan ayağınıza kadar getirdik, Yıldız marka atletlerimiz çok dayanıklı ve ucuzdur!" diye kaydedecekmiş sesini, ama alışveriş sırasında dükkân sahibi kadının orasına burasına bıyıklarını büke büke pek bi bakmış, kocası da rahatsız olmuş bu durumdan pek tabii, zaten don fiyatlarını da pahalı bulmuş, zaten karısı da durmadan kıkırdayıp duruyormuş, en sonunda bir pislik yapmaya karar vermiş, almıyorum kardeşim, Mahmutpaşa'nın tek çamaşır toptancısı sen misin, yürü kadın! demiş, kadın dışarı çıkınca başlamış söylenmeye, sen hep böylesin, sen hep böylesin... Fazla dayanamamış adam, basmış küfürü kalayı, siktir git be demiş, senle iş mi olur, bak bak nasıl

da burnundan soluyarak yürüyor, görüyor musun..." derdim ben.

Çaylarımızı masaya bırakan ve sevdalı gözlerimize pek efendi görünen garson da patavatsız konuşmalarımızdan nasibini alırdı:

"Bak," derdi Fikret, -Fikret'miş adı- "Bu çocuk aynı benim gençliğime benziyor, nasıl da kıvır kıvır saçları, uzatsa 'top musun sen' derler mahallesinde, bunun muhakkak bir yavuklusu vardır memleketinde, on dördünde ya vardır ya yoktur, belki de sana benziyordur, belki adı da Saile'dir senin gibi" -Saile'ymiş benim de adım-.

Sonra aniden gözlerini kısar, karşıdan karşıya geçmeye çalışırken bocalayan orta yaşlı bir kadını gösterir, başlardı anlatmaya:

"Saile, bak, şu kadın!"

"Hangisi, hangisi?!"

"İşte şu canım, ayakkabısı sıkıyor gibi yürüyen var ya, işte o."

"Tamam tamam gördüm."

"O kadın kim, biliyor musun!"

"Nerden bileyim!"

"Deminki adamın karısı o! Bak nasıl da kırgın, nasıl da kederli yürüyor, sanki tüm hayatını sermiş gözlerinin önüne, öyle ki ben bile görebiliyorum."

"Anlat hadi!"

"Gençken hem evişinde hem de elişinde hünerli bir kızmış bu, güzelmiş de, eş dost bu kız için 'okumamış ama kırk okumuş bu kızın eline su dökemez vallahi" dermiş, adı da Gülsüm'müş, en son çıkan fotoromanları koşa koşa gidip gazete bayiinden alır, dip köşe silip süpürdüğü oturma odasındaki çekyatlardan birine kurulur, saatlerce okurmuş, daha doğrusu okuyor sanırlarmış onu, en çok resimlerine bakarmış aslında, en iyisi bunu bir okumuşa verelim

dermiş anası ama sonunda mahalledeki işsiz güçsüz takımından birine yakmış abayı Gülsüm, sonrası hep kahır hep kahır olmuş Gülsüm için, yalnız gençken de evlendikten sonra da hep akıllı bir kadınmış bu Gülsüm, gün gelmiş 'Mahmut, ben orlon lif öreyim, sen Eminönü'nde sat!' demiş, Mahmut işe yaramazın, bozguncunun tekiymiş, üstelik Gülsüm'ün kafasının kendisininkinden fazla çalışıyor olmasına da için için bozulduğundan hiçbir önerisini ciddiye almamış, en sonunda Gülsüm nerden duyduysa duymuş, Mahmutpaşa'dan ucuz çeyizlik alıp mahallede evlenecek çağa gelen genç kızların analarına satmaya başlamış, zamanla evi, mutfağı çekip çevirmek çocuk oyuncağı haline gelmiş, ancak tek şey zoruna gidiyormuş, kadın haliyle dünyanın yolunu elinde taş gibi ağır torbalarla gidip gelmekmiş ağırına giden, Mahmut günlerden bir gün Gülsüm'ün ehliyet almak istediğini duyunca sinirden eli ayağı titremiş, kadın halinle bir bu eksikti, hem kazancın ne ki, benzin parasına yetemezsin demiş, o böyle söylenedursun, ben araba alacağım demedim ki Mahmudum diye baklayı ağzından tatlı tatlı çıkarmış Gülsüm hanım, buna da diklenmiş Mahmut Efendi ama sonra kendisinin de bu işten kazançlı çıkacağını anlayınca olur demiş, işte bahsettiğin o yetmişlik renoyu almış Gülsüm böylece, dedim ya akıllı kadınmış, önceleri sadece satın aldığı malları getirip götürmekte kullandığı renonun haftanın diğer günleri kapının önünde boş durduğunu görünce, bir de ev sahibi kirayı ikiye katlayınca tak etmiş canına, geçenlerde bu fikir gelmiş aklına, 'Mahmut demiş, gel arabanın arkasına dolduralım malları, sen mahalle mahalle dolaş sat', mırın kırın etmiş etmesine ama nasıl olduysa 'olur' demiş bu işe Mahmut efendi, ama daha ilk alışverişte birbirlerine girmişler ve anlattığın şeyler işte..."

Fikret'in anlattıklarına öyle bir inanırmışım ki, kadının

arkasından koşup yetişip, "Gülsüm hanım bir bardak sıcak çay içmez misiniz, hem çok yorulmuşa benziyorsunuz, bir parça dinlenirsiniz de... Gelemez misiniz, eve mi dönmek zorundasınız, Mahmut bey üzerinize mi yürür, döver de mi, çok mu küfür eder... O vakit şuna lütfen emin olun, biz, yani yürekleri birbirine sevdalı iki insan inanıyor size, n'olur üzmeyin kendinizi" demek istermişim.

Yaz sıcaklarında nedense tutarmışız Unkapanı Plakçılar Çarşısı'nın yolunu. O güya Erzincan'dan Kemah'tan, ben güya Sivas'tan Divriği'nden çıkıp meşakkatli yolculukların sonunda varmışız bu Unkapanı'na. O yanık uzun havalar, ben içli şarkılar okurmuşum da tesadüfen tanıştıktan sonra bir daha ayrılmaz olmuşuz birbirimizden. Biri bizi keşfetsin diye gün boyu dolanır dururmuşuz Unkapanı Plakçılar Çarşısı'nın balkonlarında. Ayakkabı boyacısından simitçisine, çaycısından tuvaletçisine kadar ahbap olmuş, Müslüm abimizin afişine sırtımızı dayayıp dinlenmiş, bir gün ünlü türkücü Selda Bağcan ablamızı yakından görme şerefine nail olmuş, hatta kendisi bize gülümsemiş, en sonunda bizi dinleyecek bir firma sahibi bulmuşuz.

Önce Fikret başlamış okumaya:

"Amman amman dün gece yar hanesinde yastığım bir taş idi, dün gece yar hanesinde yastığım bir taş idi, altım çamur, üstüm yağmur yine gönlüm hoş idi, aman aman amaan amaan.."

"Bu amanları uzun uzun çekerken," derdim ordan çıkınca, "Kaşların öyle komik oluyor ki tutup çekmemek, gülmekten ölmemek için kendimi zor tutuyorum,"

O da bana, "Sen de, tutulsun ellerim neye yarıyor, gençliğim gidiyor tutamıyorum, Tanrım bana vermiş yorgun ayaklar, bahtımın peşinden koşamıyorum, ne zaman bitecek tanrım bu azap, yarını olmayan günlere kaldım, ben yıktım dünyamı kendi elimle, bahtıma bir yuva kuramıyo-

rum, derken öyle kederli, öyle narin bir yaratığa benziyorsun ki seni alıp göğsüme dayayıp hüngür hüngür ağlamak istiyorum," derdi.

İkimiz de birbirimizi çok beğenir, kimsenin bizi o gün de keşfetmemiş olmasına şaşırarak son paramızı iki kilo kiraza yatırır, çarşının karşısındaki Zeyrek mahallesinin yol kenarındaki tahta banka otururduk. Bu tahta bankın yanında bir türbe varmış. Yoldan gelip geçenler birkaç dakikalığına durur dua edermiş burada. Bu inançlı insanlara terbiyesizlik etmemek, onları gücendirmemek için, görülmemesine dikkat ederek kiraz çekirdeklerini bu mübarek insanın mezarının üstüne atar, sonra da cinler bu iki sevdalıyı çarpmasın diye tepelere kadar çıkar, Cibali karakolunun önünden geçerdik.

Soğuk, çok soğuk günlerde çocukluk mahallelerimize giderdik titreye titreye. Tarlabaşı, Aynalıçeşme taraflarında sokak sokak gezdirirdik bu iki sevdalıyı; nerde parlak gözlü, kıvırcık saçlı, nerde sümüklü bir ağlayan çocuk görsek oturur seyrederdik Fikret'i. Sonra o, hadi derdi, şimdi senin mahallene gidelim. Bizimkiler göçebe derdim, senin anlayacağın yok benim mahallem, gel Gülhane Parkı'ndaki sefil yavru maymunlara bakalım...

Yolda görenler en fazla iki can mahalle arkadaşı bunlar derdi; kimse inanmazdı onca yılın karısı kocası olduğumuza. Kolumu, mesut bütün kadınlar gibi dolardım kocamın, ilkaşkımın boynuna.

Ben bir saz âşığının karısı olsaydım eğer... içerisinde ıssız, dumanlı dağların, o dağlardaki kurtların kuşların, yoluna kurban olunacak nazlı yarların, soğuk gecelerin, viran bağların, ağrıyan yüreklerin, esen yellerin, kınalı ellerin, efkârlı seher vakitlerinin, dost akşamların, zalim ellerin, yiğit sevdaların, mor çiçekli bahar dallarının, ille de telli turnaların gezindiği dertli türküleri art arda sıralıyor olurdum bir türkü barın sahnesinde, haftada bir akşam.

Sahne aldığım akşamlar ön masalardan birinde önünde bir kadeh rakısı, dizindi bağlamasıyla otururdu kocam. Ben bu koca yürekli adama âşık olduğumda el kadar bir şeymişim. Bir yanı içi içine sığmayan, bir yanı yıkık dökük el kadar bir şey. Hemen evlenmişiz; o çalmış ben söylemişim, yıllarca. Sonra ne olduysa, sırf bu dertli türkülere sebep belki, birşeyler olmuş bize; ilk zamanlar bir vuruşta yedi can alacak gibi oturan yiğidim, sonraları omuzlarında Anadolu'nun gamı kederi, çaresiz dertlere düşmüş gibi dalgın, hayata kırgın oturmaya başlamış olurdu. Ben de değişirdim. İlk zamanlar türkü okurken gözlerimi onun kaşına, gözü-

ne, dalgalı siyah saçlarına, omuzlarına diker, ona hitaben söylermişim ya tüm türküleri, sonraları duvarlara tutturulmuş plastik sarmaşığın dallarına, aplik vazifesi gören minyatür sazların karnından sızan dertli ışıklara, arka masalarda kara kara adamların yanında oturan sarı sarı, heybetli, oynak kadınlara ve kocamın yanında ömrü beni seyretmekle geçmiş, geçiyor ve geçecek olduğunu bilmenin can sıkıntısıyla oturan büyük ablama dikerdim gözlerimi.

O zaman yürek sızlatan, iç yakan türkülere atardım bütün suçu. Belki ötekiler gibi içerisinde sahil aşklarının, kızgın güneşin, sımsıcak kumların, deniz fenerlerinin, ılık yaz akşamlarının, sarı konakların, hülyalı gecelerin, boşver boşver arkadaş'ların, takma kafanı'ların, haydi durma'ların, görürsün sen'lerin yer aldığı, insanı kuş gibi hafifleten şarkıları söyleseydim, ben bu kadın ve kocam bu adam değil de bambaşka birileri olabilirdik diye düşünürdüm kendi kendime.

Ve Tanrı ne demeye kardeşlerden birine güzel ses veriyor da ötekine vermiyor, tam bunu düşünürken, arka masalardaki sarı, oynak, heybetli kadınlardan biri kabına sığamayıp kendisini yerden yere atar, kara kara adamlardan biri de belinden çekip tabancasını sapsarı kadını kızıla boyardı, hep dedikleri üzre. Neye uğradığını anlayamayan insanlar can korkusuyla çığlıklar atarak kendilerini masaların altına atarken, bir şeyi fark ederdim şaşkınlıkla.

Tam o an, yani tam kurşunların havada dönüp durduğu an kocam sazına sarılırdı, kardeşine sarılır gibi. Ben de kendimi onun boynuna sarılmışken bulurdum. Çok hayıflanırdım, çok.

Ben bir kader kurbanının karısı olsaydım eğer... bitişik iki sandalye üzerine yatırdığım bebeğimi uykusuna emanet eder, konsomasyona çıkardım. İyi kalpli birisi olurdum ama belli etmezdim. Asıl ismim Saniye olurdu, fakat Müge ismini kullanırdım. Müge daha neşeli, daha dertsiz tasasız biriymiş, daha sorunsuz, pürneşe bir genç kız. Önüme gelene anlatırdım hikâyemi, bildik hikâyelere benzerdi zaten. Sanki başkasınınmış gibi anlatırdım:

"Bir akşamüstü yavrusunu doyurmak için şöyle bol maydanozlu mis gibi bir köfte yapmaya karar vermiş Saniye. Yüz gram kadar olsa yeter diye düşünmüş kendi kendine; iki kere çektirecekmiş eti, niyeti böyleymiş yani. Bebesine öyle bir yarasın istiyormuş ki bu iki kere çekilmiş kıyma, o kadar olur; can olsun, kan olsun, el olsun, ayak olsun istiyormuş yavrusuna bu kıyma. Kocası olacak mazlum birkaç aydır hapishanedeymiş, ne yapsın kaderinin kurbanı. Elde avuçta ne varsa çoktan tükenmiş.

Bu sırada dükkânında tezgâhın arkasında ayakta durup bütün gün dana, koyun, inek ölülerini keskin satırla parça-

layan ve gram hesabı satan kasabın kendisini nicedir düşündüğünü de bilirmiş Saniye. Daha kapıdan girer girmez, kasap anlamış Saniye'nin niye geldiğini. Vurmuş kilidi kapıya, yalnız birkaç dakikalığına. Birbirine bitişik iki sandalye üzerine ilk kez orada yatmış bebecik. Sandalyelerden birine sımsıkı tutunup, adamın eteğini, donunu sıyırmasını beklememiş Saniye. Kendisi bir çırpıda indirivermiş pazardan üçünü beş kuruşa satın aldığı naylon donlardan birini. Koca gözlerini yavrusunun üstüne yapıştırmış ileri geri sallanıp dururken. Bir ara, galiba sonuna doğru, adam Saniye'yi kuvvetlice sarsmış, sandalye bir yana, bebek bir yana, Saniye bir yana dağılmış gitmişler. Bebeğe pek bir zarar gelmemiş ama Saniye birden Müge olduğunu, olacağını anlamış; Mügelik ona anlaşılabilir bir hal olarak malûm olmuş; kendi eliyle kendisini bu pavyona götürüp, iş istemiş."

Başkasınınmış gibi anlatırdım hikâyemi önüme gelene; kader kurbanı kocamın kulağına gitsin, mahpustan çıktığında düşmesin peşime diye en çok.

Ben yakışıklı bir adamın karısı olsaydım eğer... ve eciş bücüş, hadi söyleyeyim düpedüz çirkin bir kadın olsaydım ben de, akıl verenim çok olurdu. Kocamı kafesten uçurmamak için yapılması gerekenleri karşımda dünyanın en rahat oturuşu, en kıvrak dili, güveni ve haklılığıyla anlatan bir de halam olurdu benim. Artık ununu eleyip eleğini astığına pek de kanaat getirmeyen halam altmış yaşın görmüş geçirmişliğiyle elinde kahve fincanı, perişan halde işten eve döndüğüm bir akşam başlardı her zaman anlattıklarını yeniden anlatmaya:

"N'olcak bu çalışmanın sonu a kızım,
bırak şu torbaları da geç otur,
bir yorgunluk kahvesi yapayım sana,
geç, geç otur,
zordur kadının kocası güzel olanının işi,
hatırlar mısın eski mahalledeki Billur'u,
bu Billur var ya adı gibi akça pakça bir kızdı gençken,
evlendikten sonra da koyvermedi kendini senin gibi,
zati nasıl olsa adam elimde deyip ipin ucunu koyvermedi,

her gün sil baştan ayarttı kocasını,
bizim Billur bu işte ustaydı bak Allah hakkı için,
Salı pazarına giderdi tabanları sırtına vura vura aybaşlarında,
satıcılar, aslan gibi yiğit delikanlılar koca nasıl elde tutulur senden daha iyi bildiklerinden,
bir yığın çamaşırın üstüne çıkıp bağırırlar,
al hanım al, kocanı çıldırt, sevgilini çıldırt,
işte onlardan alır, gelip tekmil mahallenin karılarına gösterirdi,
dantelli, kıpkırmızı, minnacık donlar,
bu Billur var ya bu Billur az orospu değildi,
pazardan dönerken limonla şeker alır, evde mis gibi ağda yapardı,
kokusu üç mahalle öteden duyulurdu,
çoluk çocuk anlardı ki Billur ağda yapıyor,
sakız gibi yolarmış kendini,
öyle oramı alamam, acır demezmiş,
kaymak gibi olurmuş her bir yeri,
valla ben söyleyenlerin yalancısıyım,
orasında yürek şeklinde bir kıl topağı bırakırmış orospu,
ne yorgunluk dinlermiş ne başka bir şey,
koyarmış suyu küçük tüpün üstüne,
kaynatır da kaynatırmış zilli,
neymiş, haşlanınca lezzetli oluyormuş eti,
komşu kızları çağırtıp bir de sırtını başını keseletirdi inan olsun,
akşama doğru karı kısmı hareketlenir,
yemekti, yataktı, yorgandı.. bir telaşa koyulur,
bu Billur hiç koşturmazmış,
terlemek iyi değil hala, demişti yelloz bir seferinde,
utanır gibi yaparak,
sonra tekeden ne farkımız kalır değil mi,

ne akıllı karıydı,
herifi kapıdan içeri girer girmez yüzünde güller açarmış,
Billur'un gözünden orasına kadar uzanan o makbul yolu görürmüş hemen,
yemek istemek aklına bile gelmezmiş,
kıçını değirmen taşı gibi savura savura yürüyen Billur'un arkasından bakakalırmış,
tabii ben bunları sana değil taşa anlatıyorum gibi boş boş bak sen bana,
karı kısmı gayretli olacak,
yorulmuşum, canım çıkmış, cilve yapamam yok,
ya-pa-cak-sın,
ama sonrası çok tatlı kızım,
baldan tatlı,
kocanın gözü büyüyle bağlanmaz,
erkek kısmının gözünü doyuracan,
tamam mı güzel kızım,
tamam mı,
derdi halam. Utancımdan ne yapacağımı bilemez, "Yorgunum hala, çok yorgun!" derdim.

Ben bir şairin karısı olsaydım eğer... ben de şiire meyyal bir kadın olurdum. Hem zaten şiire meyyal olmayanı şair ne yapsın. Ben daha el kadar kızken ve topuklarım kadife gibi yumuşacıkken öğrenmişim büyük şairin canını yakan nasırı ve yine daha dünkü çocukken duymuşum taşların altından süzülerek akan "*saklı su*"yun sesini.

O yılı kimse unutmaz, hani büyük depremin olduğu, hani yerin yerden kopup da gökyüzüne kavuştuğu o geceyi. O gece işte. Ben, Sevil, bir de Mine kalkıp Beyoğlu'na gitmiş olurduk. Sevil, üniversitede okuyan ağabeyinin genç, üstelik şair olan bir arkadaşıyla geçen hafta tanıştığını, adamın kendisine gerçekten ilgili davrandığını, hatta onu ve şiire meraklı arkadaşları varsa onları -yani bizi- önümüzdeki hafta salı günü, -yani bugün- Beyoğlu'ndaki bir barda düzenlenecek Şiir Gecesi'ne davet ettiğini söylemiş; biz de Allahın sokaklarında şiir gecesinin yapılacağı o barı uzunca bir zaman aradıktan ve tabanlarımız acıdıktan sonra bulabilmiş, merdivenlerden tırmandıktan sonra duvarlarındaki apliklerde ampul yerine mum yanan, loş bir salona adım at-

mış olurduk. Sevil kapıdan girerken "Toy kızlar gibi davranmayın, ilk defa geldiğimiz belli olmasın!" demiş olurdu. Bu temkinli girişe rağmen, alışkın olmadığı, acemisi olduğu işlere babayiğitçe kalkışan bütün insanlar gibi üzerimize normalden fazla dikkat çekmiş olurduk. Neyse ki biraz sonra Sevil kendisini karşılayan ve yirmili yaşların son demlerini sürdüğü, kibarlığı ve yeşil gözleri o karanlıkta belli olan bir adamla el sıkışırdı. İşte bu adam üçümüzü ufak bir masanın etrafında oldukça geniş bir halka düzeninde oturan insanların arasına götürüp hiç üşenmeden hepimizi tek tek tanıştırırdı. Ben içimden hiç durmadan, "Bu mu şair! Bu mu şair!" deyip duruyor olurdum. Çünkü saklı sulardan, nasırlardan, büyük saatlerden, limonluklardan, mavi gözlü devlerden bahseden şairleri, tanıdığım diğer erkeklerin kalıbına yakıştıramaz, sığdıramazdım. Bir dudağı gökte bir dudağı yerde, bir ayağı Şam'da bir ayağı Halep'te derler ya, işte öyle insanüstü bir yaratık, ne bileyim anka kuşu gibi bir şey, ne bileyim okyanusların altında rastlanabilecek kadar özel bir şey sanırdım şairleri. Bir ara kızlar gurur duyduklarını abartılı bir şekilde belli ederek, "Damla, durmadan şiir okur!" demiş olurlardı da, bu ismi Hakan, görünümü sıradan şair nedense bütün ilgisini bana yöneltmiş olurdu. Şimdiye dek ne tür şiirler okumuşum, ne.. yoksa yazıyormuymuşum, hangi şairleri tanıyormuşum, boş zamanlarda yazmak diye bir şey olmazmış, zaman zaten bomboş bir şeymiş, onu neyle dolduracağım tamamen bana bağlıymış, bol bol kitap okumalıymışım, çok gençmişim, önümde upuzun ... Böyle anlatır dururdu bir süre. Oysa ben bir şairden sihirli sözcükler duyacağımı sanırdım o güne dek. Meğer hem sıradan hem de geveze olabiliyormuş şairler de tıpkı diğer insanlar gibi. İstersem, az sonra, yani şiir gecesi başladığında ben de bir şiir okuyabilirmişim, her şey serbestmiş burada, yani şiir adına yapılacak her hareket

özgürce yapılabilirmiş, isteyen çıkar bir dize okur, isteyen kendi şiirini, isteyen dünyanın herhangi bir şairinden şiirler okuyabilirmiş. Sonra ayağa kalkıp onca kalabalığın ortasında ayakta durur, şiir meraklılarına başlayacak olan şiir gecesinin kurallarından bahseder, sonunda geceyi kendisinin bir şiiriyle açacağını söylerdi. Birdenbire, değişirdi Hakan; birdenbire az önce yanımızda otururken dizini dizime dokundurmaya çalıştığını hissettiğim sıradan ve geveze Hakan kaybolur yerine bambaşka bir Hakan gelirdi.

Sanki kendisine ait yüce bir dağı olan bir adama benzerdi.

Sanki henüz kimsenin keşfetmediği bu yüce dağın yakıcı rüzgârlarından, gizli yeraltı geçitlerinden, uçurumlarında yaşayan cinlerden perilerden, vahşi hayvanlardan haberler getirmiş bir elçi gibi ağırbaşlı, olgun, ezik anlatır, anlatırdı. Onu seyrederken ansızın anlattığı rüzgâr sırtımı titretmiş, vahşi ceylanlar ve tavşanlar ayaklarıma sürünmüş gibi olurdu.

O gecenin sabahına kadar Hakan elimi avucunun içinde tutar; sahibi olup da tevazu sahibi bir insan olduğundan sadece elçisiymiş gibi davrandığı yüce dağın yanını yöresini, tepesini, eteklerini, mağaralarını, yaylalarını dolaştırırdı. Bu büyüleyici gezi sırasında birden yanımdan kaybolur, ötelerden yiğit bir pars kılığında görünürdü! Ben de kendime bakardım ki, ben de el el değil, ayak ayak! Olmuşum bir karaca! Koşmaya yeltenmezdim bile, yanıma gelmesini beklerdim uslu uslu. İki vahşi nasıl birbirlerini paralayarak sevişirlerse öyle sevişirdik ikimiz de.

Bir ara, tam sona doğru, dağ tutmasına yakalanırdım ben. Soluğum kesilir, kalp çarpıntım yankılanırken uçurumlarda, sarsılırdık. Neye uğradığımızı bile anlamaz, korkudan birbirimize sarılırdık. Ertesi sabah *dağ görgüsü* kazanmış olarak uyanırdım ben.

Fazla uzun sürmezdi arkadaşlığımız; balıkçı olmadığımız

halde balıkçı kahvelerinden, üstümüzde yepyeni giysilerle kıyıda köşede kalmış salaş kahvehanelerden çıkmazdık.

Sonra evlenirdik. Bir şair nasıl evlenirse öyle. Sarhoş olmadığı bir günün öğleden sonrası. Bir kadın bir şairle evlendiği için büyük duyarlıklar, büyük incelikler mi bekler de hayalkırıklıkları mesela ne bileyim bir duvarcının, bir bankacının karısınınkinden daha ağır olur bilmiyorum ama benim için de hayalkırıklıklarıyla dolu bir hayatın başlangıcı olurdu o gün. Önceleri gömleğinin kirli yakası, ceketinin sallanan düğmesi, kepekli saçları onu, bakıma ve keşfedilmeye muhtaç, kirden pastan cins olduğu anlaşılmayan, yağmurdan ıslanmış bir yavru sokak köpeği kadar sevimlileştirirken ve tabii şiir meraklısı hemen her genç kız için bu haldeki bütün sokak köpekleri kucağa alınıp bağra basılınası şeyler oldukları için, ben de Hakan'ı alıp, bahçede hazırladığım küçük bir tahta kulübeye yerleştirerek ve önüne bir tas sıcak yemek vererek hem onun sevgisine mazhar olacağımı ve hem de bende gani gani olan sevgiden onun da faydalanarak gün geçtikçe ikimizi de ihya eden bir ilişki yaşayacağımıza inanırken, sonraları onun düzensizliği düzen haline getirdiğini, bir masayı dahi toplayamayacak, bırak masayı bu dünyanın hiçbir güçlüğüyle baş edemeyecek denli naif, bir o kadar kırılgan olduğunu ve bununla neredeyse övündüğünü fark ederdim. Bütün bu aksaklıklarla övünür ve durmadan beklerdi Hakan. Yatakta, masada, televizyon karşısında, her yerde beklerdi. Bir şeyin geleceğine, gelip onu çok mutlu edeceğine inananların memnuniyeti içinde beklerdi. Sonra birden huzursuzlanır, gelmeyen o şeyin gelmemesinin sebebinin ben, bizim ev, yatak döşek, çocuğun dersleri, gündüzlerin bu kadar uzun olması, gecelerin bu denli soğuk olması gibi sudan sebeplerle ortalığı kırıp döker "kardeşim" dediği içkiye sığınırdı. "Şiir yakamı bırakmıyor Damla!" derdi bazen. "İyi ya Hakan," derdim, "Sen de onun yakasına yapış!"

Bazen evden vakitsizce çıkar, akşam üzeri bir heyecanla girerdi kapıdan içeri. Öğleden sonra bir dergiye son şiirini bıraktığını, editörlerin kendisini ayakta karşıladıklarını, nasıl nereye oturtacaklarını kısa bir an şaşırıp sonra özür dilediklerini, kendisinin olgun davranıp bu kısa süreli şaşkınlığı önemsemediğini, kendisi gibi değerli bir şair önünde her normal insanın heyecandan elinin ayağının birbirine dolaşmasının doğallığını bildiğini, o ceketinin iç cebinden ağır hareketlerle şiirini yazdığı kâğıdı çekip çıkarırken ortalığı bir sessizliğin kapladığını, herkesin onu beklediğini, sonunda editörün ayağa kalkarak şiirin yazılı olduğu kâğıdı teslim aldığını, beyefendi size müteşekkiriz, dergimize onur verdiniz, diyerek yolculadıklarını anlatırdı. Ay başını iple çekerdik. Bayiden aldığımız derginin sayfalarını karıştırırdık bir parkta, bir bankta. Bir de eve dönünce bakardık, belki gözden kaçmıştır diye... Göremeyince Hakan öyle bir susardı ki.

Hakan'ın suskunluğu kitapları ardı ardına basılıp birkaç ödül toplayıncaya kadar sürerdi. Sonra sustur susturabilirsen! Dünya sussun, Hakan konuşsun, tek isteği buymuş meğer, böyle düşünürdüm önceleri. Fakat yanıldığımı yıllar içerisinde kahrolarak anlardım. Hakan, rastladığı şiir meraklısı her genç kıza ille de dağ görgüsü kazandırmak istermiş meğer..

"Şairim ben, memur değil!" bunu söyler dururmuş kavgalarımızda.

Sonraları birbirine uzak şehirlerde yaşar ve hem bana hem de kızıma aşk dolu şiirler yazarken tek başıma büyüttüğüm kızıma ilk öğüdüm olurdu: Kadınların canını yakar şairler, doğa gereği.

Ben yaşlı bir adamın karısı olsaydım eğer... ben de yaşlı olurdum ve günlerimiz pencere kenarında, karşılıklı iki eski koltukta oturmakla geçerdi. Artık bizsiz akan hayata, sokağa, gençlere, arabalara, alışverişten dönen huzursuz çiftlere, okul dönüşü birbirlerini iteleyen çocuklara bakardık. Şehrin uğultusunu dinler, uzaklardaki konuşmaları duymaya çalışmazdık. Bizsiz de oluyormuş anlar; anlar da birbirimize söylemeye korkardık yaşlı kocamla.

Yaşlanmaya başladığımızı ilk olarak fark ettiğim anı hatırlamaya çalışırdım bazen, gizli gizli.

Galiba otuzlu yaşların ortalarında olurduk. Bir kış sabahı daha gün ışımadan uyanır, akşam yorgunluktan ütüleyemediğim oğlanların gömleklerini ütüler, tostlarını hazırlar, çantalarını sırtlarına vurup kapıdan savmış olurdum. Her taraf her tarafta olurdu. Şimdi yaşlı olan kocam, o zamanki genç haliyle sıcacık yorgana sarılmış uyuyor olurdu. Ortalığı toparlamak yerine koynuna yavaşça bırakırdım kendimi. Uyanmazdı. Tek omuzunun üzerinde uyuyor olurdu. Bakardım ki, hayret, yüzünün yarısı yastığa akmış. Yanağı

devrilmiş bembeyaz yastığın üzerine. Fazla üzerinde durmazdım o an, soğuk aklımı başımdan almış olurdu zaten. Uyurdum. Uyandığımda hatırlar ama bir şey söylemez, o dakka geçiştirdiğim bu şey üzerine -yaşlanıyoruz- düşünmeye başlardım. Birkaç gün banyoda, yatakta, televizyon karşısında kendimi seyrederdim. Bakardım ki, hayret, daha birkaç yıl önce uzaktan akrabammış gibi duran yerlerimle bugün senli benli olmuşuz.

Hayretle anlardım; yaşlılık, insanın etinin yerini öğrenmesiymiş. Şimdi yaşlı olan kocama hiçbir şey söylemezdim o vakit. Dur derdim kendi kendime, kendisi fark etsin, hem belki çoktan fark etmiştir o da, değince göbek katı kasıklarına tanışmıştır etiyle, değince gıdısı boynuna tanışmıştır etiyle, değince yumuşamaya yüz tutmuş kolları gövdesine tanımıştır etini belki de...

O günlerde yaşlı kocam benden birkaç yaş büyük olduğundan ve ağır ameliyatlar atlattığından çayımızı çorbamızı yaşlı ellerim ve ben birlikte hazırlardık. O da çorbasını yudumlayan yaşlı ağzıyla, eski muhitlerden birinde, bir apartmanın giriş katında, pencere kenarında, karşılıklı durup duran iki koltukta oturan iki yaşlı olarak doğmuş olurduk sanki biz hayata. Şimdi her ikimiz de vücudunu, etini, yetmiş yıldır tanıyan iki yaşlı insan olarak oturuyor olurduk eski muhitlerden birinde, bir apartmanın giriş katında.

Ben bir garibanın karısı olsaydım eğer... eh, bir de çocukluğum, genç kızlığım varlık içerisinde geçmiş olsaydı; büyükbabam ata, babam ve batı tahsili görmüş amcam otomobilin en yeni modellerine tutkun olsalardı, evde uşaklar, dadılar dört dönseydi, sabahları bol kekikli zeytin, bol sucuk yeseydik; üzüm, pamuk, tütün tarlalarımız olsaydı uçsuz bucaksız, mesela Gediz ovasında; annem sanata düşkün hassas mizaçlı bir kadın olsaydı, Avrupa'dan ressamların tablolarını toplasaydı; evde kalmış kız kurusu iki büyük halam olsaydı, çok maharetli olsalardı, ellerine geçen her ipliği örümcek ustalığıyla dokusalardı; büyükannem Rus asıllı olsaydı, büyükbabayla evlendiğinde istemeye istemeye Müslümanlığı kabul etmiş olsaydı, dizinde battaniyesi uzun uzun anlatsaydı Rusya'daki yaşantısını, çok disiplinli olsaydı; güya ben üç yaşındayken daha, annem ölmüş olsaydı, hiç tanımamış olsaydım kendisini, ancak yine Avrupalı meşhur bir ressam tarafından yapılmış bir tablosu -ki dedikodu halinde dolaşsaydı bu ressamla annemin birbirlerine âşık oldukları- o öldükten sonra el sürülmemiş odasında

asılı dursaydı da ben öyle görmüş olsaydım onu, öyle güzel öyle güzel olsaydı ki bana hiç benzemeseydi mesela, benim gibi kara kara değil de sapsarı ipek gibi saçları olsaydı ve gözleri en derin denizlerin lacivertinden daha koyu olsaydı; ben on altımdan gün alır almaz büyükannem saçlarımı çeke çeke taradığı bir günün sıcak öğleden sonrasında odasına çekilmiş ve yatağında uyurken ölüvermiş olsaydı da beni İstanbul'daki Fuat amcamın konağına göndermiş olsalardı, ben de bahçıvanın oğlu olan gariban kocamı orada tanımış, gönül vermiş, kaçmış olsaydım ona...

Ya da bunların hepsi acı bir yalan olsaydı. Bir garibanın ve onun karısının hayallerinden başkaca zenginliği yoktur; bu yüzden geçmişimi bilmeyen herkese böyle bir hikâye uydururdum.

Ben babamın karısı olsaydım eğer... bu ses camilerin tavanlarından sarkan dev avizelerin taşlarını, şık masalardaki kesme kristalleri, evlerin camlarını kırıp döktükten sonra kulaklarıma varıyor ve aklımı tuzla buz ettikten sonra bütünüyle yıldırıyor beni.

Bir rüya görmüştüm bir gece; şöyle: Evin önünde taksiden indim. "Beş milyon lira!" dedi şoför. Şaşırdım, "Nasıl olur!" dedim. Şoför de şaşırdı. "Kusura bakmayın, gece tarifesi açmışım, oysa sabah olmuş bile!" dedi. Eve, sabaha karşı gelmiş olmama şaşırmışken, şoför her ikimize de makul görünen bir teklifte bulundu: "Sekiz yüz bin lira!" Çekinerek, "Yedi yüz bin liram var, buyrun," dedim, uzattım parayı ve indim arabadan. Ev, yine başlangıçtaki ev. Kalabalık. Teyzem karşıladı beni. Ona çantamdan çıkardığım, nedense yoğurtlanmış büyük bir sofra bezine sarılı tarhanayı gösterdim. Hiç sevinmedi. "Bizimkiler nerede?" diye sordum, "Ne bileyim canım!" dedi azarlayan bir sesle. Bir terslik olduğunu anladım. Bir otağı andıran içeriye girdim. Bu sahnede bütün akrabalar yarım bir ay şeklinde sıralanmış

oturuyorlardı. Babamın sesini duydum önce: "Lütfen, bana bir şey sormayın!" İğrendim ve aynı anda sevdim bu sesi. Dünya ahret babamdı o benim. Bağdaş kurmuştu yarım ayın ortasında. Tam bir adım karşısında da, sırtı bana dönük iki üç yaşlarında, ensesi dünya güzeli ve sırtındaki yara bere, darp ve çizik izlerinden kan sızan küçük bir çocuk dizlerinin üstünde oturuyordu. Çok korkarak, sebepsiz bir kinle yerde sürünerek yaklaştım. O yaralı çocuk benim küçük oğlummuş meğer."

İçimi yoğun, karmaşık, ağır duygular kaplamıştı ki uyanır, hemen annemi arardım. Çocuk onda kalıyor olurdu o gece. Geç saatte çalan telefondan şer haberler geleceğine inanan kadıncağız korkarak kaldırır telefonun ahizesini yerinden ve sesi titreyerek: "Bir şey yok, yat uyu, çocuk iyi, mışıl mışıl uyuyor," derdi.

Başımı yastığa koyarken, tam o an, rüyamda gördüğüm babamın karşısındaki zavallı çocuğun ben olabileceği fikriyle sarsılırdım. Evet, babamın karşısında eli yüzü, sırtı başı, gölgesi dahil her yeri kan içerisinde oturan yaralı, çaresiz, zavallı bendim besbelli. Yıllardır birbirimize sevgiyle yaklaşmış, birbirimize gül'den ağır laf etmemiştik. Aramıza giren erkeklerin sayısı birkaçı geçmeye başladığında birden büyük bir yabancılaşma yaşamıştık her ikimiz de. Gerçi o bunu bilmiyordu, yani erkeklerin sayısını; ama sanırım hissediyordu ve çok mutsuzdu. Ben de kendimi, kocasını aldatan kadınlar gibi huzursuz ve aşağılık hissediyordum. İkimiz de haksızlığa uğramıştık. Çok büyük bir haksızlığa! Baba-kız olmanın inanılmaz haksızlığına maruz kalmıştık. Zorla... İkimiz yüzünden, ikimiz sayesinde, ikimizden dolayı olmayan... İkimizin dışında... İkimize buyurulan, layık görülen, ikimize ceza olarak verilen bu gerilimli ve faşizan ilişkinin içinde sıkışarak yaşamak gerektiğini anlardım başımı yastığa koyarken.

Başımı yastığa koyarken, tam o an ne leyla ne mecnun, ne aslı ne ferhat, ne romeo ne julyet... varsa yoksa baba kız olmanın elemi, kederiyle sıkışırdı kalbim ve özlerdim babamı doyasıya başımı yastığa koyarken tam.

Ben oğlumun karısı olsaydım eğer... şaşacak bir şey yok bunda, her kadın bir oğul doğurduktan sonra, kocası 'dost'u olur doğallıkla.

Ama ben kimsenin karısı değilim ki! Yarın yine bir başıma açacağım gözlerimi yeryüzünün bir yerinde. Uzaktan güzel bir melodi gelecek kulağıma. Esneyip gerinerek hazırlanacağım dünyaya. Hayatta ve ayakta olduğum için şükredeceğim kendime. Kenarında park olan bir yolda ayaklarımı sürüye sürüye, elimde bir simit, üstümde hep benzettikleri üzre mavi atlastan bir yorgan, yürüyeceğim ve yanından geçerken gövdesine dokunduğum ağaç tanıyacak beni. Ansızın ortalığı birbirine katan bir rüzgâr çıkacak, ağaç dalları birbirini dövmeye, bir naylon poşet ayaklarıma dolanmaya başlayacak ve bu yoğunluk içinde elimden fırlayıp gidecek, üzerinde medeni hâli 'bekâr' yazan bir kâğıt parçası. O bomboş yolda, birden bir kamyon vücut bulacak ve beni bir çırpıda yere çalacak ya, ölene kadar, havayla, suyla temasımın son bulacağı o güne kadar bir koca eksiğiyle ve hayata horozlanmakla geçecek ömrüm.